Халқ денгиздир, халқ тўлқиндир, халқ кучдир!

ХАЛҚ СЎЗИ

خلق سوزی

ҲИЖРИЙ: ҚАМАРИЙ, 1413 ЙИЛ, МУҲАРРАМ, 15-КУН.
ШАМСИЙ, 1412 ЙИЛ, САРАТОН, 25-КУН.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасининг газетаси

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган — 1992 ЙИЛ 16 ИЮЛЬ, ПАЙШАНБА, 136-СОН • 387 • — НАРХИ: СОТУВДА 2 СЎМ.

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузурида қабул

Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов 14 июль куни Швейцариядаги «Штахель Хардмайер» компаниясининг раҳбари Оливер Штахель билан Италиядаги «Супер-райфл» компаниясининг бошлиғи Коррадо Фратинини қабул қилди.

Самимий, дўстона суҳбат чоғида Ўзбекистон ва Ғарбий Европадаги шу мамлакатлар ўртасида савдо-иқтисодий муносабатларни ривожлантириш имкониятлари ва истиқболлари муҳокама қилинди.

Учрашув чоғида халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарадиган қўшма саноат корхоналари барпо этишга алоҳида эътибор берилди. Ислом Каримов бундай корхоналар тенг ҳуқуқлилик ва тенглик асосида барпо этилиши лозимлигини ҳамда уларнинг фаолияти учун республикада барча зарур шарт-шароитлар яратилишини таъкидлади.

Жумладан, жинси газлама ишлаб чиқарадиган қўшма корхона очиш тўғрисида гап борди. «Супер-райфл» фирмаси бир йилда 6,5 миллион метр шундай газлама ишлаб чиқаришга мўлжалланган дастгоҳларни етказиб беришга тайёр. Ҳисобларга қараганда, бу миқдорни икки йил ичида икки баравар кўпайтириш мумкин бўлади.

Ўзбекистон — Италия савдо уйини ташкил этиш масаласи ҳам муҳокама қилинди. Унинг тижорат кўргазма павильонларида Италия ва Ўзбекистон фирмаларининг маҳсулотлари намойиш қилинади, ёйма ва улгуржи савдо ўтказилади. Шу асосда ўзаро манфаатли битимлар тузиш мумкин бўлади.

Суҳбат чоғида Ўзбекистон иқтисодиётини ривожлантиришда Швейцария кредит банкининг иштироки тўғрисидаги масала муҳокама қилинди. Суҳбат охирида меҳмонлар самимий қабул қилгани, ошкора ва фойдали фикрлашгани учун Республика президенти Ислом Каримовга миннатдорчилик билдирдилар.

Суҳбатда Ўзбекистон ташқи иқтисодий алоқалар вазири Ў. Т. Султонов, Тошкент шаҳрининг ҳокими А. И. Фозилбеков, бошқа расмий кишилар иштирок этдилар.

(ЎзА).

СУРАТДА: учрашув пайти.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ҲУЗУРИДАГИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

ЧОРВА ВА СУТНИНГ ХАРИД НАРХЛАРИНИ ОШИРИШ ТЎҒРИСИДА

Ем-хашак, ёқилғи ва ускуналарнинг нархи ошганлиги муносабати билан, шунингдек республика жамоа хўжаликлари, давлат хўжаликлари ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналарининг чорвачилик маҳсулоти етиштиришни кўпайтиришдан манфаатдорлигини ошириш мақсадида Вазирлар маҳкамаси қарор қилади:

1. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар кенгаши, Ўзбекистон Республикаси вилоятлари ҳокимликлари ва Қишлоқ хўжалиги вазирлигининг 1992 йил 16 июлдан сўйилган вазндаги бир тонна чорванинг харид нархларини ўрта ҳисобда 80000 сўм ва бир тонна ёғли сутнинг нархини иловага мувофиқ 5000 сўм белгилаш тўғрисида Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги билан келишиб олинган таклифлари қабул қилинсин.

2. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги чорва ва сут янги харид нархларининг прейскурантларини бир ҳафта муддат ичида манфаатдор вазирликлар ва идораларга етказсин.

3. «Пахта хом-ашёси, пилла, чорвачилик маҳсулотларининг харид нархларини ва пахта толасининг улгуржи нархларини ошириш тўғрисида» Вазирлар маҳкамасининг 1992 йил 30 мартдаги 152-сон қарори 1-бандининг 4-хатбошидаги «қорамол, чўчқа, қўй ва эчкилар, сут» сўзлари олиб ташлансин.

Бош вазир А. МУТАЛОВ.

Тошкент шаҳри,
1992 йил 14 июль.

ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИГА ИЛОВА

Чорва ва сутнинг чекланган харид нархлари

(ўртача нархлар)

(бир тонна учун сўм ҳисобида)

ЧОРВА

	сўйилган вазнда	тирик вазнда
қорамол	82460	39500
чўчқалар	68660	41500
қўй ва эчкилар	92560	36700
отлар	76700	39500

СУТ

ёғлик даражаси 3,6 фоиз бўлганда (базис)	5000
ёғлик даражаси 3,5 фоиз бўлганда	4860
ёғлик даражаси 3,7 фоиз бўлганда	5140

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ҲУЗУРИДАГИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ҲУЗУРИДАГИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ «ОЗИҚ-ОВҚАТ МАҲСУЛОТЛАРИ АЙРИМ ТУРЛАРИНИНГ ЧЕКЛАНГАН НАРХЛАРИ ТЎҒРИСИДА» 1992 ЙИЛ 3 АПРЕЛДА ЧИҚАРГАН 164-СОН ҚАРОРИНИ ҚИСМАН ЎЗГАРТИРИШ ҲАҚИДА

Республикага етказиб берилаётган озиқ-овқат моллари ва ёнилғи манбалари анча қимматлашганлиги муносабати билан Вазирлар маҳкамаси қарор қилади:

1. 1992 йилнинг 16 июлидан айрим озиқ-овқат моллари чакана нархларининг чекланган миқдорлари иловага мувофиқ белгилансин.

Парранда гўштини харид қилиш ва сотишда 1992 йилнинг 16 июлидан шартнома нархларига ўтиш тўғрисида Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ва Молия вазирлигининг таклифи қабул қилинсин.

«Пахта хом-ашёси, пилла ва чорвачилик маҳсулоти харид нархларини ҳамда пахта толасининг улгуржи нархларини ошириш тўғрисида» Вазирлар маҳкамасининг 1992 йил 30 мартдаги 152-сон қарори 1-бандининг 4-хатбошидаги «парранда» сўзи олиб ташлансин.

2. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги озиқ-овқат маҳсулотлари чекланган чакана нархларининг ушбу қарорга иловага мувофиқ белгиланган янги прейскурантларини, шунингдек қайта нарх белгилаш тўғрисидаги кўрсатмаларни жуда қисқа муддатларда манфаатдор вазирликлар, идоралар, корхоналар ва ташкилотларга, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар кенгашига, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликларига етказсин.

3. Корхоналар ва ташкилотлар ушбу қарорга иловада кўрсатиб ўтилган маҳсулотларнинг 1992 йил 16 июлгача бўлган қолдиқларига қайта нарх белгилаб, нархларни оширишдан тушган маблағни бюджетдан ташқари 746-ҳисобга ва ўз оборот маблағларини ўстиришга ўтказсинлар.

4. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги манфаатдор вазирликлар ва идоралар билан биргаликда бир ой муддат ичида чекланган чакана нархларда сотиладиган озиқ-овқат маҳсулотларининг улгуржи нархларини қайта кўриб чиқсин.

5. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасининг 1992 йил 3 апрелдаги 164-сон қарорига илова ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

6. Ушбу қарор бажарилишини назорат қилиш Бош вазир ўринбосарлари зиммасига юклатилсин.

Бош вазир А. МУТАЛОВ.

Тошкент шаҳри,
1992 йил 14 июль.

ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИГА ИЛОВА

Белгиланган меъёрларда берилиб, аҳолига сотиладиган ҳамда ишлаб чиқариш, студентлар, мактаб ошхоналари ва буфетлари учун мўлжалланган айрим озиқ-овқат моллари ўртача чакана нархларининг

чекланган миқдорлари

	ўлчов бирлиги	чакана нарх (ҳар бир бирлик учун сўм ва тийин ҳисобида)
Қолипда (олий, 1-нав ва қора ундан) пиширилган нон	кг	5
Ун	кг	6
Макарон	кг	11
Гуруч	кг	15
Ўсимлик мойи	кг	10
Чой	кг	80
Қанд-шакар	кг	15
1-тоифа барча турдаги, 1-нав (парранда гўштидан ташқари) гўшт	кг	60
Сут (қаймоғи олинмаган)	л	4,0
Ёғлилиги 25 фоиз бўлган қаймоқ	кг	50
Тухум	10 дона	25
Кир совун	донаси	5

х) нон, сут ва қаймоқ учун бериладиган меъёрлар белгиланмайди.

Эслатма: маҳсулот етиштириш жами ҳаражатларига асосан маҳсулот тайёрловчилар учун сариёғнинг чекланган улгуржи нархи 120 сўм белгилансин.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ҲУЗУРИДАГИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИГА ШАРҲ

1991 йилнинг апрелида собиқ СССР ҳудудида чакана нархлар ислоҳ қилинган пайтда бошқа республикалардан фарқли равишда Ўзбекистонда ун, нон, нон маҳсулотлари ва макаронларнинг давлат чакана нархлари оширилмаган эди. Ўша пайтда бошқа барча республикаларда унинг чакана нархлари ўрта ҳисобда 3,4 баравар, ноннинг чакана нархлари 2,9 баравар оширилган эди.

1992 йилнинг январида МДҲнинг бошқа давлатлари асосан эркин нарх белгилашга ўтганлиги, табиийки, Ўзбекистон иқтисодиётига таъсир этмай қолмади, чунки республикамиз озиқ-овқатнинг дон, гўшт, сариёғ, сут маҳсулотлари, қанд-шакар, чой ва шу сингари бошқа баъзи асосий турларини ташқаридан келтиради.

Аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан узлуксиз ва кафолатли таъминлаш, маҳсулот тайёрловчиларнинг хом ашё, ёқилғи ва ускуналарга тобора кенг кўламда ўсиб бораётган ҳаражатларининг ҳеч бўлмаганда бир қисмини қоплаш учун республикамизда шу йил 16 июлдан бошлаб чорва ва сутнинг харид нархлари, шунингдек озиқ-овқат маҳсулотлари айрим турларининг чакана нархлари оширилди.

Шунга қарамай озиқ-овқат маҳсулотлари кўпгина асосий турларининг чакана нархлари бугунги кунда Ўзбекистонда МДҲ бошқа республикалари шаҳарларидагига қараганда арзон эканлиги қуйидаги маълумотлардан кўриниб турибди:

ОЗИҚ-ОВҚАТ МАҲСУЛОТЛАРИ ЭНГ МУҲИМ ТУРЛАРИ НАРХЛАРИНИНГ 1992 ЙИЛ 10 ИЮЛГАЧА БЎЛГАН ЎСИШ СУРЪАТЛАРИ (сўм ва тийин ҳисобида)

	Ўлчов бирлиги	Тошкент	Москва	Олмаота	Киев	Минск	Бишкек
ун	кг	6—00	12—50	6—10	25—00	6—90	17—00
олий нав нон	,,	5—00	12—00	3—15	6—00	4—30	8—80
макарон	,,	11—00	20—00	16—00	30—00	16—50	16—00
мол гўшти	,,	60—00	85—00	95—00	95—00	55—00	65—00
ўсимлик мойи	,,	10—00	45—00	65—00	10—20	35—00	70—00
гуруч	,,	15—00	42—00	19—80	50—00	50—00	28—00
қаймоқ	,,	50—00	60—00	86—00	60—00	17—00	46—00
сут	литр	4—00	9—00	7—50	12—00	2—80	2—30
тухум	10 дона	25—00	28—00	38—00	26—00	26—00	18—00
қанд-шакар	кг	15—00	70—00	60—00	50—00	50—00	8—00
чой	кг	80—00	200—00	110—00	450—00	210—00	240—00
кир совун	донаси	5—00	12—00	7—00	7—00	9—00	7—00

х) 1992 йил 16 июлдан

Газетхонларнинг эътиборини ушбу жадвалдаги қуйидаги ҳолатга: Тошкентда ун ва ноннинг нархи МДҲнинг дон кўпроқ етиштирилаётган давлатлари пойтахтларидагига нисбатан анча арзонлигига қаратишни истардик. Ўзбекистон эса озиқ-овқат маҳсулотларининг кўпгина турлари сингари доннинг асосий қисмини ҳатто янги оширилган нархлар шароитида ташқаридан келтириб, бюджетдан қўшимча маблағ ажратишга мажбур бўлмоқда.

ЧЕКЛАНГАН НАРХЛАРДА СОТИЛАДИГАН ОЗИҚ-ОВҚАТ МОЛЛАРИНИНГ АСОСИЙ ТУРЛАРИГА АЖРАТИЛАДИГАН ҚЎШИМЧА МАБЛАҒ (ДОТАЦИЯ)

(сўм ва тийин ҳисобида)

	маҳсулот ишлаб чиқарувчи корхоналарга маҳсулот бирлиги учун ўртача улгуржи-ажратма нарх	аҳолига маҳсулот бирлиги учун чекланган чакана нарх	маҳсулот бирлигига бюджетдан қопланадиган қўшимча маблағ савдо-сотув чегиртмасини ҳисобга олиб)
Ун (кг)	13—20	6—00	7—99
Нон (кг)	13—13	5—00	8—83
Макарон (кг)	24—70	11—00	15—57
Гўшт (кг)	111—10	60—00	54—04
Гуруч (кг)	23—20	15—00	10—45
Қанд-шакар (кг)	38—90	15—00	25—55
Ўсимлик мойи (кг)	18—00	10—00	10—41
Чой (кг)	220—00	80—00	152—00
Кир совун (донаси)	10—97	5—00	6—32

(Давоми 2-бетда).

Ўзбекистон Республикасининг қонуни

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА БАЙРАМ КУНЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Тарихан таркиб топган миллий анъаналарга асосланиб, демократизм, инсонпарварлик қоидаларига ёндошган ҳолда ва фуқаролар ўртасида тотувликни ва марҳаматлиликни мустаҳкамлаш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши қарор қилади:

1. Қуйидаги кунлар Ўзбекистон Республикаси ҳудудида байрам (дам олиш) кунлари деб белгилансин: 1 январь — Янги йил. 8 март — Хотин-қизлар куни, 21 март — Наврўз байрами, 9 май — Ғалаба куни, 1 сентябрь — Мустақиллик куни, Рўза ҳайит (ийд ал фитр)нинг биринчи куни ва Қурбон ҳайит (ийд ал адха)нинг биринчи куни.

2. Ўзбекистон Республикасининг 1971 йил 17 декабрдаги қонуни билан тасдиқланган Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат тўғрисидаги қонунлари кодексининг 77-моддаси (Ўзбекистон Республикаси Олий Советининг ведомостлари, 1971 йил, Г 32, 494-модда) қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«77-модда. Байрам кунлари

Корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотларда қуйидаги байрам кунларида ишланмайди:

1 январь — Янги йил;
8 март — Хотин-қизлар куни;
21 март — Наврўз байрами;
9 май — Ғалаба куни;
1 сентябрь — Мустақиллик куни;
Рўза ҳайит (ийд ал фитр) байрамининг биринчи куни;
Қурбон ҳайит (ийд ал адҳа) байрамининг биринчи куни».

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1992 йил 3 июль.

Она сайёрамиз омон бўлса бас

(ГАЗЕТАЛАР ВА МИЛЛИЙ АГЕНТЛИК ХАБАРЛАРИ АСОСИДА ТАЙЁРЛАНДИ)

ТУРКИЯНИНГ ҚИРҒИЗИСТОНДАГИ ЭЛЧИСИНИ ЎМАРИШДИ

● Туркиянинг Қирғизистондаги элчиси учун бу республика омад келтирмади.

Туркия элчихонаси очилишига яқин у ресторанда овқатдан заҳарланди. «Бишкек» меҳмонхонасида элчи жойлашган хонага кечаси ўғри тушиб, 600 АҚШ доллари, салкам 2 миллион турк лираси ва 8 минг сўмни ўғирлаб кетди.

РЕСТОРАНДАГИ «ҲАНГОМА»

● Голливуд юлдузи Сильвестер Сталлоне Лондон марказида ўз ресторанини очиб, унга «Голливуд сайёраси» номини бермоқчи эканини эълон қилди.

Жаҳонга машҳур фильмларда Рэмбо ва Роки ролларининг ижрочиси бўлган бу артист тижорат соҳасидаги ўз режалари билан таништириш маросимида ҳаммани ҳайратда қолдирувчи ҳаракат қилишдан ўзини тута олмади. Пўлат мушакли инсон деган номини тасдиқлаб, бўлажак ресторан биносига эшик орқали эмас, балки болға билан деворни тешиб кирди. «Мен эшикни топа олмадим, шунинг учун девор орқали киришга аҳд қилдим», — деди Сталлоне.

ИТАЛЯНЛАР НОВЧА БЎЛИБ ҚОЛМОҚДА

● Италянлар Европа қитъасида яшовчилар орасида ҳеч қачон бўйи баландлиги билан ажралиб турмас эди, кейинги бир неча ўн йил ичида улар бўйи жуда тез ўса бошлади.

Италия давлат ҳисоб маҳкамаси кейинги 35 йил мобайнида миллий армияга чақирилувчиларнинг бўйи тўғрисидаги маълумотларни таққослаб, шундай хулосага келди.

Шу йилларда Апеннин ярим оролининг ёш аскарлари бўйи қарийб 7 сантиметр ўсди, уларнинг ўртача бўйи 173,6 сантиметрни ташкил этди.

«АДОЛАТ»НИНГ УМРИ ҚИСҚАМИ?

● ГФРдаги янги фуқаро ҳаракати бўлмиш «Адолат» комитетининг мақсади Бундестаг ва Бундесрат билан бир қаторда парламентнинг «учинчи палатасини» тузишдан иборат.

Шу комитетнинг асосчиларидан бири, демократик социализм партияси (ДСП) раиси Грегор Гизи «Потсдамер нойесте нахрихтен» газетасининг мухбири билан суҳбатда шу гапни айтди. Бу палата, деди ДСП раиси, эҳтимол 10—15 йил давом этадиган ўтиш даври мобайнида яшаши мумкин. Г. Гизининг фикрича, Шарқий Германия аҳолиси ўзгаришларга эришиш мақсадида Боннга таъсир ўтказа оладиган бўлиши жуда муҳимдир.

СИЁСАТ БИЛАН ЎЙНАШМА, СОЛДАТ!

● Болгария президенти Желю Жеев қуролли кучларнинг бирлигини сақлаб қолиш муҳимлигини таъкидлади.

Шундай бирлик бўлмаса деди у, бошқа давлатларда коммунистик тизим барбод бўлган вақтда рўй бераётган ларзалар ва зиддиятларга бизнинг мамлакатимиз ҳам гирифтор бўлиши мумкин. Президент Раковский номидаги Легия офицерлар ташкилотининг аъзолари билан учрашувда сўзлаган нутқида қуролли кучларга яна сиёсий тус берилишига йўл қўймаслигини ва «сиёсий ўйинларда» қатнашишга уринган ҳар бир ҳарбий киши армиядан бўшатиб юборилишини айтди.

БОШ ВАЗИР ХАФА БЎЛДИ

● Миср биринчи марта Ливия, Судан, Эрон ва Ироқни айблаб, улар Миср Араб Республикаси (МАР) ҳудудида баттоллик ҳаракати тарқалишига кўмаклашаётганликларини айтди.

МАР Бош вазирининг ўринбосари, миллий-демократик партия бош котиби Юсуф Вали Асютда ҳукмрон миллий-демократик партия ўтказган семинарда сўзлаган нутқида мазкур мамлакатлар мафиядан фойдаланиб Мисрдаги баттолларнинг ташкилотларига қурол-яроғ етказиб бермоқдалар, деди.

КИМЛИГИНИ АЙТМАЙМАН

● Қувайт Амирлиги ҳудудидаги Аш-шанба ноҳиясида мамлакат чегарачилари ироқлик ўн икки нафар қўпорувчини ушлаб олдилар.

БМТ Хавфсизлик кенгашининг қарорларига биноан бу ноҳия иккала мамлакат ўртасида қуролли кучлардан холи зона деб эълон қилинган эди. «Саут ал араб» радиостанциясининг хабар қилишича, қисқа отишмадан кейин қўпорувчилар Қувайт маъмурларига таслим бўлганлар. Уларнинг ёнидан ўқ отувчи енгил қурол ва тунда кўрадиган бир неча асбоб чиққан. Ироқликлар сўроқ вақтида Амирликда Ироқ махсус маҳкамалари ёллаган махфий гуруҳлар ҳаракат қилаётганини тан олганлар, аммо ҳамтовоқларининг кимлигини айтишмаган.

«АЖАЛ ЭСКАДРОНЛАРИ»

● Бразилиянинг йирик шаҳарларида яқинда «Ажал эскадронлари» яна бош кўтариб қолди.

Улар кўпинча полициячиларнинг мадади билан ҳаракат қилмоқда. Ҳуқуқни муҳофаза қилувчи «Халқаро афви умумий» ташкилотининг сўнгги маълумотномасида шу ҳодиса баён этилган. «Эстаду ди Сан-Пауоу» газетасининг хабар қилишича, кейинги тўрт йил мобайнида «эскадронлар» 7 мингга яқин қаровсиз қолганларни ва камбағал оилаларнинг болаларини ўлдирганлар.

• Бир хат изидан •

ГУРУҲБОЗЛИК

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕПУТАТИ ТОҲИР РЕЖАПОВ ОЛТИНКЎЛ РАЙОНИДА ЖОЙЛАШГАН «АНДИЖОН» КООПЕРАТИВ ТЕХНИКУМИДАГИ НОСОҒЛОМ МУҲИТ ҲАҚИДА КУЙИНА-КУЙИНА ҲИКОЯ ҚИЛАДИ

— Замона зайлини қарангки, — таъкидлайди у,— йўл қўйган хатолари учун техникум раҳбарлигига нолойиқ деб топилган директор... район ҳокимиятидаги масъул лавозимлардан бирига ишга қўйиляпти...

Гапнинг очиғи, депутат билан техникум директори Шаробиддин Юнусов (собиқ) ўртасидаги ғавғо ўтган йили бошланганди: қабул имтиҳонлари чоғида директор депутатга:

— Имтиҳон хонасидан чиқиб кетинг, — дея буюрди, — ишимизга ҳалақит бераяпсиз.

Ноиб ер чизиб қолди. У бу ерга ўзича келмаган, вилоят раҳбарлари техникумга кириш имтиҳонларида адолатсизлик бўлмаслиги учун халқ вакили сифатида юборгандилар.

— Тушундимки, мен уларнинг «сирли» ишларига тўғаноқ бўлаётган эканман, — изоҳлайди Тоҳир Режапов. — Ўша куни ҳам математикадан имтиҳон ўтаётганди. Ўқувчилардан бири берилган саволга лом-лим дея олмади ва табиийки унга «икки» қўйишди. Билолмадим, балки коса тагида нимкоса бордир. Ҳар қалай, бир оздан сўнг директор менга имтиҳон хонасидан чиқиб кетишни буюрди.

Директор эса.., депутатни айблайди. Унинг айтишича, Режапов имтиҳон чоғида ўқувчиларга «шпаргалка»дан фойдаланиш мумкинлигини шипшитиб ишга ҳалақит берган. Муаллимлар бўлса норозилик билдиришган. Тўғри, раҳбарлар аралашувидан кейин ҳаммаси изга тушди. Депутатга билим масканида алоҳида хона ажратишди.

Депутат ўз мактубида техникумда чуқур илдиз отган гуруҳбозлик ҳақидаям ҳикоя қилади: маълум бўлишича, ушбу иллат нафақат муаллимлар, балки ўқувчиларни ҳам ўз домига тортган экан. Айниқса, ўқитувчилар, мутахассислар орасида гўё кўзга кўринмас девор қад ростлагандек. Бир ёнда олтинкўлликлар, иккинчи томонда — техникумга четдан келиб ишловчилар. Икки томон бир-бирига тош отиш, тирноқ остидан кир қидириб ғийбат қилиш билан овора. Ишонгингиз келмайди, аммо бор гап. Ўқувчи кўз ўнгида муаллимни ёқавайрон қилишса-я! Бундан даҳшати йўқдир. Ахир энди у муаллим ўз шогирдлари кўзига қандай қарайди, ёшларни бирликка, ўзаро аҳил яшашга қандай қилиб чақиради?

— Гоҳида калаванинг учини тополмай, бошингиз қотади. Ўқитувчилар мажлисида техникумдаги камчиликлар ёки айнан айбдор шахсларни танқид қилсангиз, эртасига кимдир уйингизга дўқ уриб боради. Бўлмаса сал ҳилватроқ жойда ёқангиздан тутади. Бу ёғини сўрасангиз ўқувчилар кўз ўнгида ҳам мушт кўтаришдику. Охири иложини қилолмай, ички ишлар бўлимидан ёрдам сўрадим. Дахлсизлигимни таъминлаб беринг, дедим.

Юқоридагидек кўнгилсиз воқеалар Шаробиддин Юнусов директорлик чоғида юз берган. Тан олиш керак. У

— Дастлаб ишга келган пайтимда, — дейди биз билан суҳбатда бошқарув иқтисодиёти фани муаллими Фозилжон Фармонов, — талабалар қайси гуруҳдан эканлигимни сўрашди. Сўз тополмай қолдим...

Ноозиқ овқатлар товаршунослиги фани ўқитувчиси Улуғбек Ёқубов Асака районидан, бир неча йилдан буён талабаларга сабоқ беради.

— Бизни келгинди дейишади, — куйинди у, — айбимиз олтинкўллик эмаслигимизми? Бундан ҳам алам қиладигани — дарсда талабчанлик қилсак, балога қоламиз. Кўчага чиқишимиз билан «попугингни пасайтириб қўямиз», дея дўқ уришади.

Етакчи мутахассис Ҳазратбек Матановнинг сўзларига эътибор беринг-а:

техникум пойдеворига ғишт қўйганлардан. Билим масканини оёққа турғазишда катта ҳиссаси бор... Раҳбарликнинг турли поғоналарини босиб ўтган. Аммо унда жамоани бошқариш маҳорати етишмади. Ходимлар шаъни, ҳуқуқи хусусида қайғурмади, ўрни келганда қаттиққўллик қилиш ўрнига кўнгилчанлик йўлини тутди. Етакчи мутахассис ўқитувчилар оғир шарт-шароитини чуқур ўрганмади.

— Муаллимларнинг кўпчилиги четдан келиб ишлашади. Олтинкўлда ижарада яшовчилар ҳам оз эмас. 2—3 фарзанди билан айримлар ночор шароитда — тўрт девор ичида яшаяптилар. Лекин уларнинг уй-жой сўраб ёзган аризалари техникумдан ташқарига чиқмаяпти. Гапнинг очиғи, район ҳокимиятидагилар ҳам уларнинг талаб-истакларини назар-писанд қилишмаяпти чоғи.

— Афғонистонда хизмат бурчимни ўтаганман, — бизга арз қилди ўқитувчи Зайнобиддин Икромов, — республикамиз Президентининг 1990 йил 8 майдаги Фармонига биноан байналмилал жангчиларга ер участкаси бериш кўзда тутилганди. Район ҳокимиятидаги участка тақсимоти бўйича шуғулланувчи Ҳабибулло Эрматовга учрасам, «уйланмаган экансиз», деди. 1991 йилда тўйимиз бўлиб ўтгач, яна унинг олдига бордим. Бу гал Олтинкўлда яшамайсиз экан, «пропискадан» ўтинг деб важ қилди. Ахир, Олтинкўлда муқим жойли бўлмасам нима қилай?

Техникум касаба уюшмасининг раиси А. Носиров бизга уйга муҳтожларнинг рўйхатини берди. Улар 1989 йилдан буён навбат кутишяпти. Лекин ғишт қолипдан кўчгани йўқ. Яна шуниси аламлики, ҳатто томорқа сўраб мурожаат қилаётганлар ҳам рад этиляпти. Шундай экан республика Президенти Ислом Каримовнинг муаллимларга қўшимча имтиёз ва шарт-шароит яратиш тўғрисидаги Фармонининг ижроси қаёқда қолди? Совуққонлик, ўзгалар дардига қулоқ солмаслик бундан ортиқ бўлмас!

— Район ҳокими Назиржон Саидов билан учрашувдим, — дейди У. Ёқубов,— у уй-жой ёки томорқа хусусида бир нима дея олмайман, деди. Раҳбарнинг ўзи шундай йўл тутаётган экан, додимизни бошқа ким эшитади?

Депутат техникумдаги камчиликларни қоғозга тушириб «Ўзбекбирлашув»га арз қилди. Нуфузли комиссия аъзолари эса текширув ўтказдилар. Билим масканида шароит ўрганилиб, йўл қўйилган хатоликлар бўйича Шаробиддин Юнусов ўз вазифасини давом эттиришга нолойиқ деб топилди. Шу билан масала ҳал бўлди, дерсиз. Аксинча, тарафкашлик ўшандан кейин ҳам тўхтамади.

Бошлиқ ишдан кетгач, директор вазифасини низомга биноан ўқув-тарбия ишлар бўйича раҳбар ўринбосари А. Абдуллаев давом эттириши лозим эди. Лекин район советининг раиси (ҳозир район ҳокими) 1992 йил 7 январда бу вазифага директорнинг тарбиявий ишлар бўйича ўринбосари Мирзақосим Маҳмудовни тавсия этди.

— Алишер Абдуллаевга ишонч билдирмаганлигимизнинг сабаби олтинкўллик бўлмагани эмас, — изоҳ беради район ҳокими, — унинг гуруҳбозликни уюштираётганлардан бири эканлиги. Вазият чигаллашиб турган кезда унга бошқарувни топшириш мумкинмиди?

«Ўзбекбирлашув» раҳбарлари эса ҳокимият тақдимномасини рад этди. Аксинча, масъулиятни А. Абдуллаев зиммасига юкладилар. М. Маҳмудов эса жамоа хўжалигига раис бўлиб кетди.

Орадан кўп ўтмади. Ш. Юнусовнинг тарафкашлари талабалар намойишини уюштирдилар. Бу Тошкентдаги Талабалар шаҳарчасида юз берган тўполонлар вақтига тўғри келди. Улар юриш қилиб ҳокимият томон бордилар. Намойишчиларни халқ демократик партияси район қўмитасининг биринчи котиби Абушукур Содиқов, халқ депутатлари район кенгашидан Маҳкам Солиев қабул қилдилар. Муҳим йиғинда, «талабалар хоҳиши» дея ўқитувчилар чиқариб юборилди. Кейин техникум биносида ўтказилган йиғилишда ҳам худди шундай йўл тутилди. Қарсаклар, қичқириқлар билан муаллимлар шарманда қилинди. Шубҳасиз, ўқитувчи учун бундан оғири йўқ. Район раҳбарияти билибми, билмайми талабалар олдида уларнинг обрўсини тўкди. Кимга, нима учун керак эди бу ножўя иш? Ахир ўқувчилар талаби ҳеч қандай яширмасдан ошкора айтилса бўладиган нарсалар: бўш вақтни мазмунли ташкил этиш, стипендия, шунингдек, Ш. Юнусовнинг қайта тиклаш масаласи эди холос. Бир неча кундан сўнг билим масканида «намойиш махсус уюштирилган экан» деган миш-миш оралади.

Ниҳоят, билим масканига раҳбар тайинланди. Бўш ўринлар ҳам эгасини топди. Узунқулоқ гаплар эса давом этяпти. Муаллимлар ўртасидаги жарлик кенгайиб бораётир...

Фозилжон ШОДМОНАЛИ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЧЕКЛАНГАН НАРХЛАРДА СОТИЛАДИГАН ОЗИҚ-ОВҚАТ МОЛЛАРИНИНГ АСОСИЙ ТУРЛАРИГА АЖРАТИЛАДИГАН ҚЎШИМЧА МАБЛАҒ (ДОТАЦИЯ)

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Шуни таъкидлаш лозимки, юқорида айтиб ўтилган озиқ-овқат маҳсулотларининг янги нархлари шароитида ҳам республика бюджетидан иккинчи ярим йилликнинг ўзидагина салкам 37 миллиард сўм дотация ажратиш зарур.

Нархларни маҳсулотларни етиштиришга амалда сарфланадиган ҳаражатларнинг учдан бир қисми даражасида сақлаб туриш учун бюджетдан ана шунча маблағ тўлашга тўғри келади.

Ўзбекистонда аҳолини нарх-наво оширилишидан олдиндан ҳимоя қилиш сиёсати қатъият билан ўтказилаётганини алоҳида таъкидлашни истардик. Маълумки, шу йилнинг 1 июлиданоқ иш ҳақи 1,8 баравар оширилди, энг кам иш ҳақи эса 550 сўмдан 1000 сўмга етказилди Бунинг учун қарийб 23 миллиард сўм миқдоридаги қўшимча маблағни қидириб топиш талаб этилади.

Бугунги кунда биздаги 1000 сўмни ташкил этадиган энг кам иш ҳақига қанча миқдорда аниқ моллар харид қилиш мумкин, деган оддий саволга берилган жавобдан нарх-наво ва иш ҳақи ўртасидаги нисбатга яққол ва ишончли таъриф бериш мумкин.

Республикамиз аҳолиси учун анъанавий ва ҳаётий зарур бўлган озиқ-овқат маҳсулотлари, яъни, ун, нон, ўсимлик мойи, қанд-шакар, чой бўйича ана шу нисбатни кўриб чиқамиз.

ЭНГ КАМ ИШ ҲАҚИГА ХАРИД ҚИЛИШ МУМКИН БЎЛГАН АСОСИЙ ОЗИҚ-ОВҚАТ МАҲСУЛОТЛАРИ МИҚДОРИ.

	Ўлчов бирлиги	Ўзбекистон	Россия	Қозоғистон	Украина	Беларусь	Қирғизистон
Ун	кг	166	72	98	36	145	21
Нон	»	200	75	190	150	229	40
Ўсимлик ёғи	»	100	20	9	88	29	5
Қанд-шакар	»	67	13	10	18	20	44
Чой	»	12,5	4,5	5,5	2	4,8	1,5

Дон, ун ва қанд-шакар деярли бутунлай МДҲнинг бошқа минтақаларидан ва чет эллардан келтирилаётганига қарамай, Ўзбекистон раҳбарияти, ҳисоб-китоблардан кўриниб турибдики, бу соҳада ҳар томонлама пухта ўйланган ва ижтимоий жиҳатдан аниқ мақсадга қаратилган сиёсат ўтказмоқда. Бу йўналишдаги ишлар бундан буён ҳам давом эттирилаверади.

Энди чорва ва сутнинг харид нархлари тўғрисида. Озиқ-овқат маҳсулотларининг чакана нархлари оширилиши билан бир вақтда сўйилган чорванинг харид нархлари солиштирма нархларда 1 килограмм учун ўрта ҳисобда 58 сўмдан 80 сўмга, сутнинг 1 килограмми 3,7 сўмдан 5 сўмга оширилди.

Чорва ва сут нархининг оширилиши қишлоқ хўжалиги корхоналари ҳамда аҳолининг чорвачилик маҳсулотлари ва энг аввало бизда етишмаётган гўшт ва гўшт маҳсулотлари, сут ва сут маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришдан манфаатдорлигини янада кучайтириш зарурати билан боғланган.

Бунда қуйидагиларга эътиборни қаратиш лозим: қишлоқ аҳолиси 1 килограмм сўйилган гўштни ўрта ҳисобдан 80 сўмдан давлатга сотади, магазинда эса ана шу гўштнинг 1 килограмми 60 сўмдан чакана нархда сотилади. Сут сотишда ҳам ана шундай аҳволни кўриш мумкин: 1 литр сутнинг харид нархи 5 сўм, чакана нархи эса 4 сўм. Мана шуларнинг ҳаммасига жорий йилнинг иккинчи ярмида республика бюджетидан 2 миллиард 340 миллион сўм дотация ажратиш талаб этилади.

Ёки минтақамиз учун қимматли маҳсулотлар бўлган ун ва нонни мисол қилиб олайлик. Озиқ-овқат дони ва унни республика асосан четдан келтираётгани айни пайтда уларнинг анча қисми эркин муомаладаги валютага олинаётгани муносабати билан унинг ўртача улгуржи-ажратма нархи бир килограмм учун 13 сўм 20 тийинни ташкил этди, чакана нархи эса 6 сўм қилиб белгиланди. Айни пайтда 1 килограмм ёпилаётган нон 13 сўм 13 тийинга тушмоқда, унинг чакана нархи эса ўрта ҳисобда 5 сўм белгиланди. Шу йилнинг иккинчи ярмида ана шу маҳсулотларга ажратиладиган дотация тахминан 17 миллиард сўмни ташкил этади.

Озиқ-овқат маҳсулотлари асосий турларининг чакана нархлари ва чорвачилик маҳсулотининг харид нархлари оширилганининг асосий сабаблари ана шундан иборат.

• Дўст билан обод уйинг...

ЖИЗЗАХ ҚИРҒИЗЛАРИ

Жиззах вилоятининг Зомин ва Бахмал районларида қирғиз миллатига мансуб 30 мингдан ортиқ аҳоли азалдан яшаб келади. Улар ўзларининг ён қўшнилари ўзбеклар билан қон-қариндош, оға-ини бўлиб кетишган. Бундан икки йил илгари Жиззах вилояти қирғиз миллий маданий маркази ташкил этилган эди. ЎзА мухбири марказ раиси Аброр Каримовдан марказ фаолияти ҳақида сўзлаб беришни илтимос қилди.

— Бизлар қадимдан ўзбеклар билан ёнма-ён яшаб келганмиз. 50-йилларда Мирзачўлни ўзлаштиришга киришган ишчилар чўл ҳудудларини ўзларига ватан қилдилар. Ҳозир улар асосан Жиззах ва Сидарё вилояти районларида истиқомат қилишяпти. Дўстлик, Арнасой, Пахтакор, Октябрь, Шароф Рашидов районлари шулар жумласидандир. Қисқасини айтганда, қирғиз ва ўзбеклар яхши кунда ҳам, ёмон кунда ҳам ҳамиша бирга бўлишган.

Вилоят миллий марказимизнинг мақсади бу дўстликни янада мустаҳкамлашдир. Марказ тузилгандан бери ўтган даврда бу борада бирмунча ишлар қилинди. Масалан, кейинги икки йил мобайнида қирғиз мактаблари сони 15 тага етди. Ўзбекистон Халқ таълими вазирлиги билан Қирғизистон Халқ таълими вазирлиги ўртасидаги келишувга мувофиқ Бишкекдаги олий ўқув юртларига вилоятимиздан ёшлар имтиёзли ўқишга қабул қилинаяпти. Келгусида бу ёшлар Жиззахга қайтиб, ўзлари эгаллаган мутахассислик бўйича иш олиб борадилар.

Миллий-маданий марказимиз ташаббуси билан Дўстлик районининг «Манас» давлат хўжалигида «Сайра, қўбиз» қирғиз фольклор миллий дастаси тузилди. Бу жамоа қардошларимизга хизмат қилиш билан бирга турли байрам ва кечаларга файз киритмоқда. У «Ўзбекистон — бизнинг уйимиз» байрам сайлида унутилиб кетаётган қирғиз қўшиқ ва рақсларини намойиш этди. Миллий марказимиз қирғиз тилида газета чиқаришни ният қилган. Бу муаммо кадрлар масаласи туфайли амалга ошмай турибди. Очиғини айтиш керак, қирғиз тили ва мусиқасидан дарс берадиган мутахассисларимиз ҳозирча кам.

Миллий марказимизнинг мақсадларидан яна бири бу ердаги қирғизларга ўз миллий маданияти, урф-одатлари ва тилини мукаммал ўргатишдир. Бунинг учун Бишкек ойнаи жаҳони кўрсатувларини мунтазам намойиш қилиш, Қирғизистондаги миллатдошларимиз билан алоқаларни кучайтиришимиз керак. Ўтган йили Қирғизистоннинг Ўш вилоятига ўзбек ва қирғиз халқининг табаррук онахони, Додхонинг 180 йиллик тўйига вилоятимиздан йигирма киши вакил бўлиб борди. Жиззах вилояти Зомин райони билан Талас вилоятининг, Талас райони ўртасида ҳам дўстлик риштлари боғланди. Бу ишларга миллий марказимиз бош-қош бўлмоқда.

Шуни фахрланиб айтишим мумкинки, Ўзбекистон Республикаси ўз мустақиллигини эълон қилган дастлабки куниёқ миллий маданий марказимиз Президентимизга қутлов мактуби жўнатди. Ўзбекистоннинг Бирлашган Миллатлар Ташкилотига аъзо бўлгани, унинг дунё миқёсида тан олиниши ҳар бир Ўзбекистон фуқароси каби биз қирғизларни ҳам қувонтирди.

Юқорида айтганимдек, қирғиз ва ўзбек халқи бир-бири билан чамбарчас боғланиб кетган, улар шу заминда иноқ, бақамти яшаб келишган. Сен қирғиз, мен ўзбек, деган гаплар бўлмаган. Бизлар илдизлари ягона бўлган, туркий қавм аталган улкан бир дарахтнинг турли новдаларимиз. Дарахтнинг маҳобати шохларда бўлса, куч-қудрати илдизидадир. Илдизимиз — бизнинг тилимиз, динимиз, урф-одатларимиздир. Истардимки, бу дарахт ҳамиша яшнаб турсин!

А. АЗИМОВ.

Шеробод районидаги «Гулистон» давлат хўжалигида иккита кичик корхона очилди. Ҳозир корхонада тикув ва мебель йиғиш цехлари ишлаб турибди. Бу корхона ташкил этилишида белоруслик ҳамкорларнинг хизмати беқиёс.

Ҳамкорликнинг мазмун ва мундарижаси бундай: «Гулистон» давлат хўжалиги Белорусга жўнатадиган пахта толаси ўрнига тикув машиналари, газмоллар, мебель комплектлари олади. Келажакда хўжаликда гилам цехи ҳамда қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлаш корхонаси очиш ҳам мўлжалланмоқда.

СУРАТДА: мазкур корхона ишчилари фаолиятидан бир лавҳа.

И. ХЎЖАЕВ олган сурат (ЎзА).

«БИЛИМ» ҲУНАР ЎРГАТМОҚДА

Республика «Билим» жамиятининг Самарқанд вилоят ташкилотида ҳисобчилар, тикувчилар, тарбиячилар, уй ҳамширалари, ошпазлар, радио ва телевизорлар усталари, сартарошлар тайёрлаш пулли бўлимлари ишламоқда. Бола тарбиясига оид билимларни олган ёш оналар боғча ва шифохоналарда ҳам ишлаши мумкин. Бунинг учун уларга тегишли ҳужжат берилади.

Хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш асосида ишлаётган бу ташкилот асосий юмушини ҳам унутаётгани йўқ. Бу ерда сўз усталари, олимлар, санъаткорлар билан учрашувлар ўтказилмоқда, халқаро воқеаларга доир суҳбатлар уюштирилмоқда.

Тинчлик, осойишталик — маъмурчилик гарови

ФАРҒОНА ВИЛОЯТ ФАОЛЛАРИ ЙИҒИЛИШИ ҚАТНАШЧИЛАРИ ШУНДАЙ ХУЛОСАГА КЕЛИШДИ

Одатда фаолар йиғилиши вилоят марказидаги дабдабали саройлардан бирида ўтказилар эди. Энди бундай анъанадан воз кечилди. Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ўнинчи сессияси якунлари, Республика Президенти Ислом Каримовнинг сессияда сўзлаган нутқидан келиб чиқадиган вазифалар тўғрисидаги масалани муҳокама қилган вилоят фаоллари йиғилиши марказий Фарғонада — Учкўприк районидаги Охунбобоев номли жамоа хўжалигининг чўл бригадаси дала шийпонида ўтказилди.

Боғдод район ҳокими Абдуқаҳҳор Абдусаматов фаоллар йиғилишининг олис манзилда ўтказилаётганлигини маъқуллаб гапирди:

— Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг ҳужжатлари, Президент Ислом Каримовнинг нутқи, айниқса, Олий Кенгашнинг сиёсий партиялар, жамоат ҳаракатлари ва уюшмаларига, Ўзбекистоннинг барча аҳолисига Мурожаатномасини районимиз аҳолиси зўр мамнуният билан кутиб олди. Йиғинларда, ўзаро мулоқотларда музокараларга сабаб бўлди. Энг муҳими, халқимиз республика раҳбарияти, ҳукуматининг ғоят қийин шароитдаги барқарор сиёсати ва иқтисодиётдаги собитлигини тўла қўллаб-қувватламоқда. Ҳозирги танг вазият раҳбарлар ва халқ ўртасида бўшлиқ ҳосил қилганди. Сессияда шу бўшлиқни йўқотишга қатъий киришилганлигини табриклаш лозим.

Фаоллар йиғилиши мана шундай музокаралар, мунозаралар, фойдали таклифлар, ўринли эътирозларга бой бўлди. Йиғилишда маъруза қилган вилоят ҳокими, Ўзбекистон халқ депутати Ғуломжон Фозиловнинг нутқи ҳам асосан шу руҳда бўлди.

Фарғонада вазият анча осойишта. Шунинг учун ҳам иқтисодиёт чорраҳаларида изланишлар кам бўлаяпти. Ярим йилликда пул даромадлари 145 фоизга уддаланди. Хазинага мўлжалдагидан 1,2 миллиард сўм ортиқ солиқ тушди. Ёки бу борадаги кўрсаткич 2,1 баробарга кўпдир.

Фаоллар йиғилишида сиёсий партиялар, жамоат ҳаракатлари фаолиятига ҳам муносиб баҳо берилди. Айрим шахслар ва гуруҳларнинг объектив қийинчиликлардан фойдаланиб, жамиятимизнинг тинчлигини бузишга қаратилган ғайри қонуний хатти-ҳаракатлари қораланди.

Йиғилишда сўз олган Фарғона шаҳари масжиди имом-хатиби Собирҳожи Норматов 211 нафар фарғоналик муборак Ҳаж сафарида бўлганлиги, 2 мингдан ортиқ масжид ишлаб турганлиги истиқлолнинг мурувватини эканлигини гапириш билан бирга, диндорларнинг аксарият қисми республика раҳбарияти, ҳукуматининг ички ва ташқи сиёсатини қўллаб-қувватлаётганлигини гапириб ўтди. Фаоллар йиғилишида биринчи марта юртга осойишталик, меҳр-оқибат тилаб қуръон тиловат қилинди.

Вилоят фаоллари йиғилишида Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари А. Н. Возненко иштирок этди ва сўзга чиқди.

Н. СОБИР,
«Халқ сўзи» мухбири.

• Халқаро ҳамкорлик

«ОЗОДЛИК РАДИОСИ» ВА «АМЕРИКА ОВОЗИ» ТОШКЕНТДАН ЭШИТТИРАДИ

«Озодлик радиоси» ва «Америка овози» раҳбарларининг таклифи билан Германияга борган Ўзбекистон Республикасининг делегацияси Мюнхендан қайтиб келди. Сафардан мақсад — Тошкентда шу йил биринчи сентябрдан кечиктирмай бирлашган мухбирлар пунктини очиш хусусида битим тузиш эди. Бир неча йил муқаддам бу ҳақда орзу ҳам қилиб бўлмасди, десам, фикримга қўшилсангиз керак. Сиёсий ҳаётда юз берган туб ўзгаришлар, ошкоралик ва демократиянинг қарор топиши биз кўникиб қолган андазаларни узиб ташлади. Яқинда мафкуравий душман ҳисобланган томонлар ҳозир тенг ҳуқуқли ҳамкорларга айланмоқда.

ЎзА мухбири Республика алоқа вазири К. Раҳимов билан ҳамкорлик қандай асосда бўлиши ва у мустақил Ўзбекистонга қандай наф келтириши ҳақида суҳбатлашди.

— Комилжон, маълумки, сизнинг Мюнхенга ташрифингиз «Озодлик радиоси» ва «Америка овози» раҳбарлари билан Тошкентда бошланган мулоқотнинг давоми бўлди. «Озодлик радиоси» директори С. Эндерс Уимбуш Тошкентда Президент Ислом Каримов билан учрашган пайтда самарали ҳамкорлик қилишни маъқуллаб гапирган эди. Ўшанда муддаолар протоколи имзоланди ва у битимга айланди. Бу битим нималарни кўзда тутади?

— Бизда кўп йиллар давомида «Душманлар овозини» бўғиб, уларни эшитишга ҳалақит берадиган техника базаси барпо этилганлиги сир эмас. Лекин сиёсий иқлимнинг яхшиланиши, кейинги вақтда юз берган ўзгаришлар туфайли бу қудратли ускуналар бекор туриб қолди. Шу сабабли республика Алоқа вазирлиги битимда «Озодлик радиоси» ва «Америка овози» программаларини ўзининг техникавий воситалари орқали бир кеча-кундузда ўн соат давомида ўзбек, рус инглиз ва турк тилларида қайта узатиш мажбуриятини олардИ. Бунинг учун биз умумий қуввати 134 киловатли еттита ўрта тўлқинли ва ультра қисқа тўлқинли узаткични ажратамиз. Бу программаларни Ўзбекистон аҳолисининг тўқсон фоиздан кўпроғи эшитиши мумкин бўлади.

Бир муҳим жиҳатни ҳисобга олишни илтимос қиламан. Бу битимда қандайдир сиёсий ва мафкуравий жиҳатларни изламаслик керак. Бу соф тижорат шартномасидир. Кўрсатадиган хизматимиз учун биз ҳар йили 150 минг доллар атрофида пул оламиз, бу эса, шубҳасиз, радио марказини янгилаш, уни энг янги ускуналар билан жиҳозлаш имконини беради. Табиийки, биз техника воситаларининг узлуксиз ишлаши учун масъулиятни ўз зиммамизга оламиз. Бунга хорижий ҳамкорларимиз катта аҳамият беришмоқда.

— Радиоэшиттириш компаниялари вакиллари Ўзбекистонга келишган пайтда сиз уларга махфий иншоотларни кўрсатдингиз, Хўш, Мюнхенда сизга нималарни кўрсатишди?

— Биздан ҳеч нарсани яширишмади. Собиқ Иттифоқ республикалари, шу жумладан Ўзбекистон учун эшиттириш берилган иншоотларни бориб кўрдик.

— Ҳар ҳолда шу машҳур радиостанциялар раҳбарларининг Тошкентда жойлашишга интилишини қандай изоҳлаш мумкин?

— Менимча, бунинг бир неча сабаби бор. Биринчидан, Тошкент жўғрофий жиҳатдан жуда қулай, Европадан Осиё ва Жанубий Шарқий Осиёга борадиган йўллар чорраҳасида жойлашган «Озодлик радиоси» ва «Америка овози» аппаратларининг олисда жойлашганлиги эшиттиришлар сифатига таъсир қилмоқда. Иккинчидан, шундай катта масофага тўлқинларни ушлаб қайта узатиш жуда қимматга тушади. Учинчидан, бизнинг машина-ускуналаримиздан учинчи мамлакатлар, хусусан Шарқий ва Жанубий-Шарқий Осиё районлари учун эшиттириш беришда фойдаланиш мумкин. Ҳозир битимга мувофиқ техника воситаларини ҳамкорларимиз учун тайёрлаяпмиз.

— Алоқа вазирлигининг хорижий радиоэшиттириш компаниялари билан ҳамкорлик қилишига асосий сабаб нима?

— Асосий сабаб қийин иқтисодий аҳволимиздир. Бизда салмоқли натижа бериши мумкин бўлган олти-етти аниқ дастур бор. Шулардан бири халқаро йўлдош алоқасидир. Тез орада Тошкентда халқаро радиотелефонлар пайдо бўлади. Августнинг охирида эса тижорат телевизион канали ишлай бошлайди. Бусиз силнишимиз мумкин. Ишнинг маърифий усулига ўтадиган пайт келди. Ривожланган хорижий мамлакатларда шундай қилинмоқда. Монополизмдан қутулиш керак. Масалан, нима учун чет элларда ўнлаб хусусий радиоэшиттириш станциялари ишлаяпти? Ишончим комилки, бизда ҳам шундай бўлади.

Ҳозир телевидение учун алоқа йўлдоши тайёр дейиш мумкин. У МДҲнинг катта ҳудудига, жумладан Бошқирдистон, Ўзбекистон ва Қозоғистонга хизмат қилади. Хуллас, шу минтақаларда яшовчилар бир-бирларининг телекўрсатувларини томоша қилишлари мумкин. Лекин ҳамма нарса маблағга бориб тақалмоқда. Алоқа йўлдошидан фойдаланиш учун биз 50 миллион сўмга яқин пул ўтказишимиз керак. Лекин кўп иш қилиб қўйилди. Биз ўз техникавий воситаларимиз билан Туркияга эшиттириш олиб бораяпмиз, жаҳондаги барча мамлакатлар билан телепрограммаларни айирбош қилишга тайёрмиз. Ўзбекистоннинг «Интелсад» халқаро йўлдош алоқаси тизимига қўшилиши имкониятларимизни анча кенгайтиради.

1 сентябрда Тошкентда «Озодлик радиоси» ва «Америка овози»нинг бирлашган мухбирлар пункти очилади. Республика аҳли яқин-яқинларда ҳам радио орқали эшитганлик учун диссидентлар ёрлиғи ёпиштириб қўйиладиган программаларни қабул қилиб оладиган бўладилар.

Л. ЛЕВИН,
ЎзА мухбири.

• *Олий таълим муаммолари*

ЛОҚАЙДЛИК—ТАРАҚҚИЁТ КИШАНИ

Мен ўз мулоҳазаларимни дастлаб билим даргоҳимизнинг номланишидан бошламоқчиман. Ҳозирги кунда у «Самарқанд кооператив институти» деб аталади. «Самарқанд» деб шу шаҳарда жойлашгани, «Кооператив» деб эса матлубот кооперациясига кадрлар тайёрлаб берганлиги учун айтилади. Бизнинг фикримизча, институт номини белгилашда унинг қаерда жойлашганидан эмас, балки кимга, қайси ҳудудларга кадр тайёрлаб беришидан келиб чиқмоқ лозим.

Жамоамиз ҳозир мустақил Ўзбекистоннинг матлубот кооперацияси, давлат савдоси (савдо концерни), тайёрлов тизими ва бошқа кўплаб соҳаларга тижорат ишлари билан шуғулланувчи кадрлар тайёрлаб бермоқда. Демак, институт номидаги «Кооператив» сўзи унинг фаолиятини тўлиқ ифода қилолмайди. Шунинг учун «Самарқанд» сўзи «Ўзбекистон», «Кооператив» эса «Тижорат» сўзлари билан алмаштирилиб, билим даргоҳини **«Ўзбекистон тижорат институти»** деб аташ керак.

Мен фикр юритмоқчи бўлган иккинчи муаммо институт мустақиллигидир. Ҳозирда биз тўлиқ «Ўзбекбирлашув» бошқаруви тасарруфидамиз. Бозор иқтисодиёти ҳамма жабҳаларда қийинчилик туғдирмоқда. «Ўзбекбирлашув», табиийки, бундай катта илмгоҳни маблағ билан тўлиқ таъминлаш имконига эга эмас. Чунки институтнинг бир йиллик ҳаражати ўрта ҳисобда 26—30 миллион сўмни ташкил қилади. Оқибатда маблағ муаммоси боис узоқ йиллар шаклланган кучли илмий-педагогик жамоанинг тарқалиб кетиш, илмий потенциалининг парокандаликка учраш хавфи туғилмоқда. Бу, айниқса, мустақил Ўзбекистонимизнинг тараққиёти шаклланаётган пайтда унинг пойига болта уриш билан баробардир. Фикримизча, институтни маблағ билан таъминлашда Ўзбекистон тайёрлов савдоси, савдо концерни ва республика мева-сабзавот вазирлиги иштирок этиши шарт. Институт эса улар учун малакали мутахассислар тайёрлаб бериши лозим. Вазирликлар қанча кадрлар тайёрлаш учун буюртма беришига қараб харажат тўлаши мумкин.

Бозор муносабатлари шароитида ҳар бир ўқув даргоҳига ҳам мустақиллик берилиши керак. Масалан, бизнинг институтимиз моддий-техника базаси, илмий-педагогик жамоаси бир йўла 800—1000 кишини қабул қилиб ўқитиш имконига эга. Шу туфайли унга шартнома асосида чекланмаган миқдорда кадрлар тайёрлашга рухсат берилса, мақсадга мувофиқ бўлар эди, деб ўйлаймиз. Борди-ю, шартнома асосида тайёрланган кадрлар буюртмачи талабига жавоб бермаса, унинг учун тўланган пулни институт жамоаси қайтариб бериши ҳам шартномада қайд этилмоғи лозим. Ўшанда ноқобил, саводсиз кадрни институт остонасидан ҳеч ким диплом бериб чиқариб юбормайди.

Шунингдек, илмий жамоамиз Ўрта Осиё ва хорижий давлатлар билан ҳам шартнома тузиб ишлаши мумкин. Масалан, яқинда Ҳиндистондан вакиллар келишиб 25—30 киши ўқитиб беришимизни сўрашди. Биз розилик бердик. Аммо ҳамон ўша расмиятчилик тизими бунга йўл қўймаяпти.

Ўзбекистоннинг бозор муносабатларига ўтиши — табиий иқтисодий жараён. Бу жараёнга мос кадрларни тайёрлашда етакчи иқтисодий институт бизнинг «Ўзбекистон тижорат институти» эканлигига зиёли ишбилармон, тадбиркор кишилар аминдирлар. Қолаверса, бизнинг олийгоҳимиз Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикаларида шу йўналишдаги ягона билим даргоҳидир.

Халқ хўжалигининг деярли барча соҳалари тадбиркор, ишбилармон тижоратчиларга муҳтож бўлиб турган бугунги кунда масъул ташкилотлар 1992—1993 ўқув йили учун институтимизга қабул режасини 100 кишидан иборат қилиб тасдиқлабдилар. Мабодо бу ҳолат сақланиб қолгудай бўлса, институт талабалари тўрт йилда 400 нафарни ташкил қилади. Агар биз ҳар бир ўқитувчига 7 талаба тўғри келишини назарда тутсак, унда тўрт йилдан сўнг институтимизда 57 нафар профессор-ўқитувчилар ишлаши мумкин, холос. Айни пайтда институтимизда 217 профессор-ўқитувчи меҳнат қилади. Демак, уларнинг 160 нафари ортиқча бўлиб қолади. Ўқитувчилар ўзларига иш топишлари тайин. Илмли мутахассис хор қолмайди, албатта. Аммо бу парокандалик, давлатимиз учун маърифий йўқотиш бўлмасмикан? Олий мактабда бир ўқитувчининг шаклланиши учун камида 20 йил керак. Бунинг самараси ёш авлодни тарбиялашда намоён бўлади. Бундай жамоанинг тақдирига лоқайд қараш, республикамиз тақдирига бефарқ ва совуққонлик билан қараш, деб ўйлайман. Зеро, лоқайдлик тараққиёт кишанидир.

Мамаюнус ПАРДАЕВ,
Самарқанд кооператив институти касаба уюшмаси қўмитаси раиси, иқтисод фанлари номзоди.

ПОЙТАХТ ҲАЁТИ

АРЗОН ЧИҚИТДАН ҚИММАТБАҲО ПОЛИМЕР

ТОШКЕНТ техника университети олимлари Москва, Уфа, владимирлик ҳамкасблари кўмагида ёғмой комбинатлари чиқити — қатрондан полимер ишлаб чиқардилар. Илгари полимерлар нефть маҳсулотларидан олинарди. Мутахассислар ана шу қатрон полимеридан юқори сифатли изоляторлар, электр кабелларининг устки қисмига қопламалар тайёрладилар. Барча тажрибалар Тошкент кабел заводида бажарилди. Синовдан маълум бўлишича, қатрон полимери нефть маҳсулотларидан олинганига қараганда чидамли экан.

СУВ МУАММОСИ

ЎЗБЕКИСТОН Фанлар академияси Сув муаммолари илмий тадқиқот институтида сув экологиясига бағишланган илмий-амалий кенгаш бўлди. Унда ЎзФА олимлари, тармоқ институтлари, олий ўқув юртлари мутахассислари иштирок этишди.

Сўзга чиққанлар Ўзбекистон сув хўжалиги комплексидаги долзарб муаммолар— ичимлик суви ва ундан оқилона фойдаланиш ҳақида тўхталишди. Улар Ўрта Осиё ва Қозоғистон давлатлари биргаликда Орол ва Орол бўйи минтақасининг ижтимоий-иқтисодий экологик концепциясини ишлаб чиқиш ва уни тезда ҳаётга тадбиқ этишни таклиф қилишди.

ЯНГИЛИКЛАР

Гулистон шаҳрида деҳқончилик-саноат мажмуи ёрдамчи корхоналари маҳсулотларининг кўргазмаси очилди. Кўргазмада хонатлас ва гиламлар, чиройли кўйлаклар, қуруқ мева, ун — эллик хилдан ортиқ саноат ва озиқ-овқат моллари намойиш қилинмоқда. Бу ерда турли корхоналар ўртасида ҳамкорлик тўғрисида битимлар тузилди. Ҳозир Мирзачўлда 275 та ана шундай корхона муваффақиятли ишлаб турибди. Улар йилига салкам 23 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқармоқда ва маиший хизмат кўрсатмоқда. Корхоналарда асосан ўзлари тайёрлаган хом ашё ва материаллардан фойдаланилмоқда.

* * *

Сирдарё вилоят рўзғор техникасини ремонт қилиш бошқармасининг бешта соатсозлик устахонаси меҳнат фахрийларига бепул топширилди ва улар билан ишлаб чиқариш шартномалари тузилди. Бу ерда тайёрланган аста-секин хусусийлаштириш дастури шу тариқа амалга оширила бошланди. Дастурни рўёбга чиқариш чоғида механик усталарга 14 та автомашина ўз қийматига сотилди. Бундан иккала томон ҳам мамнун бўлди. Бирлашма автомобилларни сақлаш ташвишидан қутилди. Айни пайтда усталарнинг меҳнат унумдорлиги анча ошди. Чунки улар буюртмачи ҳузурига бориш учун анча кам вақт сарфлайдиган бўлдилар.

* * *

Тошкентдаги олий ўқув юртларининг 120 нафардан ортиқ талабаси қурилиш отряди таркибида Қозоғистоннинг Толдиқўрғон вилоятига жўнаб кетди. Талабалар у ердаги колхоз ва совхозларда коттежлар ва чорвачилик биноларини қурадилар. Ўзбекистон ёшлар меҳнати конфедерацияси Қозоғистон хўжаликлари билан шартнома тузди. Шартномага мувофиқ йигит ва қизларнинг ойлик ўртача иш ҳақи беш—олти минг сўмни ташкил этади. Бу талабалар стипендиясига салмоқли қўшимчадир.

* * *

Косонсой районидаги «Қуқумбой» совхози деҳқонлари ўз экинзорларини экология жиҳатидан мусаффо ерларга айлантиришга аҳд қилдилар. Бу ерда Калифорния қизил чувалчанги ёрдамида биогумус ишлаб чиқаришга киришилди, маҳаллий ўғитлардан самарали фойдаланиш йўлга қўйилди. Шу тариқа авваллари минерал ўғитлар харид қилишга сарфланган кўплаб маблағ тежаб қолинмоқда. Хўжалик мутахассислари экология жиҳатидан «соф» ўғитларни тайёрлаш ва экинга солиш учун механизмларни ўз кучлари билан ясадилар. Энди истеъмолчилар бу ердан таркибида нитрат бўлмаган маҳсулотларни оладилар, совхоз ерларининг ҳолати, экология вазияти яхшиланмоқда.

* * *

Юқори унумли агрегатлар ўрнатилгач, Хоразм пиллакашлик бирлашмасида ўнлаб ипак ўрайдиган ишчилар бекор қолишди. Лекин уларга иш топиб беришди. Маъмурият ташаббуси билан корхонада гиламдўзлик цехи очилди. Қисқартирилган ходимларга янги касб ўргатилди, хом ашё билан таъминланди. Янгича гул солиб тўқилган дастлабки 20 та гилам бирлашманинг дам олиш хоналарини, болалар боғчасини безатди. Ёрдамчи ишлаб чиқариш ходимларининг иш ҳақи асосий ходимларникидан кам эмас. Корхона ҳам қўшимча даромад ола бошлади.

• *Астағфурулло!*

«ЧЎКАЁТГАН» ҚУТҚАРУВЧИЛАР

Ҳаво тандирдай қиздиради. Ўзингизни сояга урасиз. Бўлмайди. Сўнг керакли буюмларингизни оласизу ҳаё-ҳут деб бирор анҳорми, дарёга, масалан: пойтахтнинг қутисимон диққинафас уйларида турсангиз Чорвоқ сув омборига жўнайсиз.

Сувда чўмилиб яйраш яхши нарса. Лекин қизиқ устида ҳавзанинг ўртароғига кетиб қолсангизу, чарчоқдан мускулларингиз ўзингизга бўйсунмай қолса борми... Худо кўрсатмасин, лекин ўша маҳал дунёда яна бир хизмат — сувдан қутқарувчилар ҳам борлиги ёдингизга тушади... Лекин бу соҳа хизматчилари ҳам гоҳида ўз вақтида ёрдамга келишолмайди.

— Негаки молиявий аҳвол чатоқ, илгари 16 киши эдик, ҳозир бешта. Тағин иккита қутқарувчи катеримиз ва автомашинамиз эҳтиёт қисм йўқлигидан ишламой турибди, — дейди Чорвоқ сув омборидаги қутқарувчи гуруҳ раҳбари Леонид Яков ўғли куюниб. — Қутқарувчиларнинг талаб даражасида ишлаши учун кунига 70—80 литр бензин керак. Лекин бензин қани? Устига-устак қутқарувчилар жойлашган бинода ҳам мутлақо шароит йўқ. Ҳатто оддий сув қувури ўтказилмаган. Энг қизиғи шундаки, бизнинг қутқарувчилар станциямизга телефону ҳаво алоқаси ўрнатиш ҳақида республика ҳукуматининг махсус қарори бўлишига қарамай ҳеч нарса ўзгаргани йўқ.

Мана, сизга сувга чўкаётганларни 40 квадрат километрлик улкан сув омбори хавзасида қутқаришга масъул этилган кишиларнинг аҳволи. Уларнинг ўзи молиявий ботқоқ қаърига чўкиб кетиш арафасида туришибди. Лекин улар республикамизнинг нуфузли идора раҳбарларидан бирининг чўкаётганида қутқариб қолишдан умидвор, зора шу йўл билан аҳвол ўнгланиб қолса.

Дарвоқе, қутқарувчилар раҳбари дам олиш кунлари яқинлашаверса: Яратганга илтижо қилади: «Илойим об-ҳаво ёмон бўлсин...»

Абдунаби ЭРГАШ ўғли.
ЎзА сурати.

ЁР ЎЛИНГ БИР-БИРИНГИЗГАКИ...

ДЕДИ ХУЖАНДЛИК МАШҲУР ҲОФИЗ

Маъруфхожа Баҳодировни Ўзбекистон ва Тожикистонда мақом, мумтоз қўшиқчиликнинг энг уста, истеъдодли ижрочиларидан бири деб билишади. Ҳар икки жумҳурият санъатига қўшган ҳиссаси учун санъаткорга Ўзбекистон ва Тожикистон халқ ҳофизи унвонлари берилган. У киши билан суҳбат қурган, яқиндан таниган одамлар яна бир қатор ажиб хислатлари ҳақида гапиришади. Жумладан, ислом тарихига қизиқиши ва бениҳоя ҳурмати мумтоз адабиётини севиши ва яхши билиши, халқлар орасидаги дўстликни мустаҳкамлаш учун куйинчаклиги... Маъруфхожа ака билан суҳбатдан бу гапларнинг бежиз эмаслигини англадик.

— Маъруфхожа ака, Сиз Хўжанд тупроғида туғилиб, улғайган тожик фарзандисиз. Лекин ўзбекча гапирганингизда ёки ашула айтганингизда, аслида тожик эканлигингизга ишониш қийин. Бировлар фақат оғизда дўстлик ҳақида гапиришади. Сизнинг эса бор ҳаётингиз, фаолиятингиз ўзбек-тожик дўстлигини мустаҳкамлашга камарбаста...

— Сиз юрак ўтимни бир қадар янгиладингиз. Мен ҳар бир халққа мансублик билан фахрланишга қарши эмасман. Лекин кейинги пайтларда ҳадеб «менинг миллатим ундоқ, бундоқ» дея кўкракка ураётганлар урчиб бормоқда. Дўстларимдан аввало бир нарсани илтимос қиламан, сўзнинг маъносига етиб, сўнг гапиришса, яхши бўларди. Хоҳ шоир ёки олим, хоҳ ҳофиз ёки мансабдор бўлмасин, ўзбек миллати ёки тожик миллати дейилса, каминага малол келади. Чунки аввало миллат сўзининг маъносини тушуниш зарур. Бу сўз Қуръонда «Аз саиду биллоҳ миллати Иброҳим» қабилида келадиким, яъни, Оллоҳ каломида зикр қилдиким, миллати Иброҳим, деганидир, бу. Жаноби пайғамбаримиздан сўрадиларким, Сиз қайси йўлдан, қайси тариқада ибодат қиласиз, биз қандай ибодат қилайлик? Шунда у зот айтдиларким, «Мен Иброҳим Халилуллоҳнинг йўл-йўриқларида тоат-ибодат қиляпман». Пайғамбаримиз то мерожга чиққунларича ўн ярим йил давомида миллати Иброҳим, яъни Иброҳимнинг йўлларида тоат-ибодат қилдилар. Шу ерда бир нарсани эслатиш жоиз Иброҳим Халилуллоҳнинг тили на араб эди-ю, на Ажам тилларидан бири. Балки у киши иброн тилида сўзлашар эдилар. Ҳозир у тилдан асар қолмаган бўлиши мумкин.

Энди узоққа бормай, ўзбек шеърияти султони Алишер Навоийни олсак. Ул Ҳазратнинг асарларини варақлаб чиққан олимлардан бир ҳақ жавоб беришларини сўрардим: қаерда у зот ўзбек миллати деб ишлатганлар? Биз буни асарларида учратмадик. Ёки Жомийда ҳам инчунин, тожик миллати дейилмаган. Чунки қоидага кўра тилимизни миллат дейиш мумкин эмас. Каминанинг фикри шуким, навоийшунос олимларимиз бунга эътибор берсалар. Биз арабмизми, ажаммизми, ислом аҳлимиз. Ер юзи ислом аҳли бир миллатдир. Тил эса—бошқа тушунча.

— Бу фикрингизга қўшиладиганлардан кўра қарши чиқадиганлар кўплигини олдиндан сезиб турибман. Агар, иложи бўлса мулоҳазаларингизни яна бироз ривожлантириб, мустаҳкамласангиз...

— Борингки, ана биз тилни миллат дейлик. Хўш, унда ўзбегу тожик, ё қирғизу қозоқ никоҳидан дунёга келадиган фарзандни ким деб атаймиз? Миллати қайси деганда, балки бундан салгина олдин газеталарда расм бўлган «интернационал» деган атамани ишлатармиз? Ахир, биз ҳаммамиз Одам Ато ва Момо ҳаво фарзандларимиз. Энди кўпчилик олимларимиз, айниқса мансабдорларнинг ҳадеб мен ўзбек миллатидан ёки миллатим тожик дейишларига келсак, улар миллат деган сўзнинг асил маъносини билишмайди ва бу 70 йиллик тоталитар тузумнинг мевасидир. Чунки, айнан совет тузуми Мовароунаҳрдаги аслида бир — ислом миллатидаги кишиларни тилига қараб бўлиб юбориб, бир-бирларига қарама-қарши қилиб қўйди. Бу номаъқул мероснинг оқибатини кўриб турибмиз. Фожиа ортидан фожиа юз бермоқда. Фарғонада, Тошкент вилоятида ўзбеклар ва турклар орасида низо чиқарилди. Ўш ва Ўзганда қирғизлар ва ўзбеклар жанжаллашиб, қанча бегуноҳ мусулмоннинг қони тўкилди. Энди Тожикистонда бўлаётган воқеаларни айтмайсизми?

Ҳадеб «миллат-миллат» дейвериб, миллатчилик қонга тепмадими?

Тўнтаришдан олдинги эски мактабларда икки тилда: «Чоркитоб», «Мантиқ», Ҳофиз тожикча, Навоий, Фузулий ўзбекча ўргатиларди. Булар ўқиб тугатилган, арабийга ўтиларди. Бизнинг умримиз ўтган истибдод тузумидаги янги мактаб эса ғоя тиқиштиришдан бошқасига ярамади.

— Тожикча «забон дони — жаҳон дони» деган, яъни тил билсанг жаҳонни биласан, деган ибора бор. Олдинлари Мовароуннаҳр халқлари ўз она тилларидан ташқари ё ўзбекчани, ё тожикчани билишган. Боз устига арабча ўрганишган. Лекин, афсуски, ҳалиги Сиз айтган Шўро тузуми «шарофати» туфайли бу яхши одат йўқолиб, ёнма-ён яшаётган икки қўшни — ўзбек ва тожик бир-бирига зўрлаб ўргатилган рус тилида чала-чулпа сўз уқтирадиган бўлишди....

— Нимасини айтасиз. Хайриятки, вақтида англаб қолдик. Бўлмаса, ёппасига ўрисча гаплашадиган совет халқига айланиб кетармидик. Афсуски, ҳозиргача она тилида «салом-алик»дан нарига ўтолмайдиган, лекин ўрисчани сув қилиб ичадиган ўзбеклар ва тожиклар кўп ҳали. Мен 50 йилдан бери ҳофизлик қилиб икки тилда қўшиқ айтяпман. Ўзбекча айтсам ҳам, тожикча куйласам ҳам бирдай ҳузурланиб, завқланаман. Ҳар икки тилни имкон қадар билганимдан фахрланаман. Икки тилли бир халқнинг қон-қардош яхши қўшни бўлиб ҳаёт кечиришларига оз бўлса-да, ҳисса қўшаётганимдан бошим осмонда.

Мен Содирхон Ҳофиз ва Мулла Тўйчи анъаналарининг давом эттирилишини истардим. Устоз Содирхон Ҳофиз ўзбекча, Мулла Тўйчи домла тожикча қўшиқларни ўз тилларида айтаётган каби юрак-юракдан жўшиб куйлашарди.

— Ҳаётингизнинг анчагинаси Тошкентда ўтди. Она юртдан узоқда кечган йилларга ачинмайсизми!

— Йўқ, аксинча, мен у йилларни ширин хотира билан эслайман. Биринчи марта 1950—52 йилларда Тошкентда яшаб, радио қошидаги тожик дастасига раҳбарлик қилдим. Иккинчи сафар 1965 йилдан 1985 йилгача, яъни то нафақага чиққунимча Тошкентда яшаб, ижод қилдим. Бу йиллар бекор кетмади. Жўрахон акадай устоз ҳофиздан таълим олдим. Ҳожихон Болтаев, Комилжон Отаниёзовлар билан ака-ука, дўст тутиндик. Ҳожихон ва укаси Нурмуҳаммад орқали Хоразм санъатининг зукко билимдони Муҳаммад паноҳ домладан кўп нарса ўргандим. Тошкентда Алихон Соғунийдек Шарқ ва ислом тарихи билимдони суҳбатларидан баҳраманд бўлдим. Қанча ўзбек шоирлари даврасида қатнашдим. Уларнинг ҳаммалари ажойиб одамлар эдилар. Келинг, ўрни келганда, бир воқеани айтиб берайин.

Бирда Жўрахон ака, Чустий домла ва камина шеърият, қўшиқчилик ҳақида суҳбат қурдик. Жўрахон ака камчиликларимни айтдилар. Мен у кишининг Фузулий ғазали билан айтилган «Дугоҳ»ларидаги айрим хатоликларни кўрсатдим. Мабодо, буни устоз бетига чопиш деб ўйламасинлар. Зинҳор. Биздан кейинги ҳофизлар устозлар шундай айтишган эди-ку, дея ғазал сўзларини бузмасликлари учун шундай йўл тутардик.

Устознинг бағри кенгликларини қарангки, менга миннатдорчилик билдирдилар. «Маъруфхожа, хайрият айтганинг, устоз хафа бўлади, деганингда, хато айтиб юраверарканман-да», дедилар. Жўрахон ака билан умрларининг охиригача ижодий ҳамкорлик қилдик. У киши Хўжандга келиб, ўғлим Муҳаммадаминнинг суннат тўйини ўтказишга бош бўлдилар. Ўша тўйда ўзбекистонлик ҳофиз ва созанда дўстларимдан Ҳожихон, ака-ука Шожалиловлар, қўйингки, ўттиз чоғли санъаткор қатнашди.

— Билмадим, асл Шарқона урф-одатларимизни унутишми ё бошқами, ҳозир бировни тўғри йўлга солмоқчи бўлсангиз, сизни ғирт душманга чиқариб қўйишади.

— Рост. Икки-учта ашуласи билан оғизга тушган ёшлар ҳам босар-тусарини билмай қолишяпти. Хатосини кўрсатганни кўролмайдиганга чиқаришади. Амир Умархон шундай ёзгандилар: «Эй, сухансанжларки, бизнинг арзимас ғазалимизни ўқийдиларким, бир нуқтанинг йўқлиги билан кўзимизни кўр айламанглар». Яъни араб хуруфотидаги «З» устидаги нуқтани кўрмай «р» ўқиб, «кўз»ни «кўр» ўқиманглар, дея китоб ўқишда ҳам зукколикка чақирилади. Ҳозирги ёш ҳофизлар бу гапларнинг мағзини чақиб олишса, ўзларига кони фойда бўларди.

— Сизнинг ижодингизни яхши билганлар Навоий, Фузулий форс-тожик шоирлари ғазаллари билан ижро этган ашулаларингизни эшитиб ҳузурланишларини айтишади. Лекин ҳаммадан кўра кўпроқ Машраб ғазалларига мусиқа басталагансиз...

— Мен Машрабни болалигимдан яхши кўраман. Бунинг боиси, балки раҳматли отамнинг бу шоир тўғрисида кўп гапиришларидир, ё Машрабнинг гўзал сатрлари мени ўзига мафтун этганидир. Машраб ғазаллари билан айтиладиган юздан ортиқ ашулам бор. Яқинда аввал Тошкентда, сўнг Намангнда Машраб таваллудининг 350 йиллигига бағишланган тантаналарда қатнашиш шарафига ноил бўлдим. Ўшанда отамдан эшитган, ўзим билган бир икки гапларни айтиб бердим. Ўзбек дўстларим сўзларимни ғоят берилиб, жонқулоқлари билан тинглаганларидан кўкларга парвоз қилдим гўё.

Мен Машрабдек художўй шоирни ғирт даҳрийга чиқариб қўйганликларига, агар тирик бўлса, қўлига қизил партбилет тутқазишга тайёр бўлганликларига чидаёлмасдим. Ҳатто унинг Аллоҳ ишқида ёзилган кўп яхши ғазалларини ҳам даҳриёна деб талқин қилишарди. Бу саводсизлик десам, саводсизликка ўхшамасди. Бу бошқа ғояга сиғинишдан ўзга эмасди.

Агар, газетанинг имкони кўтарса, Машрабнинг даҳриёна деб юритиб келинган ғазалини ҳаддалимкон таҳлил қилишга уринаман.

— Бемалол...

— У вақтларда ёш эдим. Машрабнинг бир ғазалини куйга солиб айтдим. Раҳматли отам тингладилар-да, сўрадилар: «айтишдан аввал ғазалнинг мазмунини тушундингми» ва бу ғазални ёр ишқида эмас, парвардигор ишқида битилганини тушунтириб бердилар. Ғазалнинг биринчи байти шундай:

Бу тани хоки бирла руҳи равонни
на қилай,
Бўлмаса қошимда жонона, бу жонни
на қилай.

Отам у байтнинг мазмунини шундай изоҳладилар: Байт Одам Ато номидан айтилмоқда, чунки фақат у кишининг танлари ҳоктупроқдан бино бўлган, бизники эмас. Одам Ато бобомизни парвардигор яратгандан сўнг у кишига жаннату дўзахни кўрсатганлар. Одам Ато жаннатда юриб, «Худоё, тупроқдан ясалган жасадни, руҳи равонни нима қиламан, қачонгача ёлғиз юраман» деганлар. Бобокалонимизнинг ишқ ўтида айтган бу гаплари Худога маъқул тушган ва Одам Атони ухлатиб қўйиб, чап қовурғаларининг бир қисмидан Момоҳавони яратганлар. Машраб шунга ишора қиляпти, ўғлим...

Ғазалнинг кейинги байти отамнинг гаплари нечоғлиқ ҳақлигини исботлайди:

Урайинму бошимга саккиз беҳишту
дўзахни,
Бўлмаса васли муяссар, ду жаҳонни
на қилай.

Борингки, Машраб ижодидан даҳрийлик излаганлар бу мисраларга ҳам эътибор беришмаган бўлсин, лекин улар кейинги икки байтни ўта инсофсизлик билан, ўзлари истаганча талқин қилишларига шоир гўрида тик турмадимикан?

Даҳрий олимлар:

Ёрсиз ҳам, бодасиз Маккага
бормоққа на суд,
Қолган Иброҳимдан ул эски дўконни
на қилай,

байтини дастак қилиб, Машрабни ғирт худосизга чиқариб қўйишади. Ҳой, имонсизлар, дегим келади қизил ғоя гумашталарига, ахир, аввал бундай Шарқ адабиёти анъаналарини ўргансангиз-чи! Бу сатрларда «ёр» деб Аллоҳ айтилмоқда, бода эса — маст қилувчи ичкилик эмас, балки Тангрининг ҳақиқий ишқида маст қиладиган ҳолат. Демак, Машраб кўнглимда Худо ишқи бўлмаса, Маккага бориб нима қиламан, демоқчи. Атеистлар кейинги мисрадаги «эски дўкон» иборасига маҳкам ёпишиб олишади. Маккадаги уйни Иброҳим 6 минг йил илгари қуради-ю, эски бўлмай, янги бўладими? Ахир, бу байтдан Машрабнинг мақсади бутунлай бошқаку! У Маккага бориб азият чекишдан аввал Худони эсланг, унинг айтганларини қилинг, унга муҳаббат қўйинг, иложи бўлса, уйни эмас, уйнинг эгасини топинг, демоқчи.

Даҳрий олимлар ўз мақсадларининг тўғрилигини исботлаш учун шунчалик оёқ тираб туриб олишадики, ҳатто ғазални охиригача ўқишни исташмайди.

Ҳолбуки, Машраб ғазални

Бир худодан ўзгаси бошқа ғалатдур
Машрабо,
Гул агар илгимда йўқ, шоху тиканни
на қилай,

деб тугатяпти.

Наҳотки, совет адабиётчи олимлари мумтоз ғазалнависликда кейинги мисралар олдинги мисраларни ривожлантириб келишини билишмаса? Буни билганда ҳам барибир Машрабни тушунишмасди. Чунки буюк шоирни тушуниш учун шеърий санъатлардан ташқари Қуръони карим ва пайғамбар ҳадисларидан хабардор бўлиш зарур. Совет мактабларида бўлса, дин — оғу деб ўргатиларди, холос.

Мен Машрабдан ашула айтаётганимда ҳар бир ғазалини қайта-қайта ўқийман. Қўлимда шоирнинг ўнтача қўлёзмаси тўпламлари бор. Уларни бир-бирига солиштираман. Шу қўлёзмаларни қиёслаган ҳолда Машраб девонини янгидан тайёрлаш ҳақида ўзбек олимларидан анчагинасига таклиф қилдим. Лекин ҳозирча қулоқ солишмаяпти.

— Ўғилларингиздан бирининг отини Машраб қўйгансиз, деб эшитганман...

— Шундай. Тунов куни денг, тушимга Муҳаммад пайғамбар кирибдилар. Икки ёнларида Мусо ва Исо пайғамбар бор эди. Муҳаммад алайҳиссалом менга у дафтарни бер, буларга кўрсатай, дермишлар... Ўша оқшом мен Машрабнинг «Чақиргайму» мусаддасининг еттинчи мисрасини ёд олгандим... Машрабда хислат кўп. Бундай инсонлар эса гарчи бир тилда ижод қилишса-да, бутун инсониятга даҳлдор бўладилар.

Сўнгсўз: орага ортиқ бирон сўз сиғмай қолди. Аслида, саволларим кўп эди. Маъруфхожа ҳофизнинг тақводорлиги, намозни тарк қилмаслиги учун бошига тушган маломатлар, жойинг жаннатда бўлгур Комилжон Отаниёзов билан Самарқанддаги учрашув ва хоразмлик тенгсиз санъаткорнинг хўжандлик ҳофизнинг қийналганини кўриб, Тошкентга таклиф этгачи ва уй-жойдан ёрдам қилмоқчи бўлгани, яқиндагина етмишни қоралаган отахонни Душанбега, Тожикистон халқ телевидениесига, мақомчилар дастаси раҳбарлигига таклиф этишгани ва яна жуда-жуда кўп саволларим бор эди. Мен инсонларни бирлаштиришдек эзгуликни улкан қалбига жо қилиб олган Маъруфхожа Баҳодир ўғлидек одамлар кўпайишини истаб, «суҳбат боқий» дея ҳофиз билан хайрлашдим.

Уринбой УСМОН,
«Халқ сўзи» мухбири.

Хўжанд.

ТАРАҚҚИЁТ ФАОЛЛИКНИ ТАЛАБ ҚИЛАДИ

Истиқболли ғояларни амалда рўёбга чиқариш ҳамон ўткир муаммо бўлиб турибди. Андижон районида фан ва техниканинг энг яхши ютуқларини, рационализаторлик таклифларини ўрганиш ва жорий этиш учун «Намуна» савдо-саноат ишлаб чиқариш бирлашмаси ҳузурида махсус кенгаш тузилди.

Кенгаш аъзолари иқтисодчи олимлардан, турли соҳаларнинг етакчи мутахассисларидан, вилоятдаги жамоат ва хўжалик ташкилотларининг раҳбарларидан иборат. Ҳозирги иқтисодий муаммоларнинг ҳал этилиши, уларнинг эксперт сифатида берган баҳоларига, ғайрат-фаолиятига кўп жиҳатдан боғлиқ.

Янги кенгашнинг асосий мақсади, уни тузувчиларнинг фикрича, — ихтирочилар, рационализаторлар ва ишбилармонлар ўртасида алоқаларни йўлга қўйишдан, янги ташаббусларни таҳлил этиш ва уларга илмий баҳо беришдан, шунингдек уларни жорий этишга доир тавсияномалар тайёрлашдан иборат. Кенгашнинг фаолияти «Намуна» бирлашмаси билан чекланиб қолмайди.

(ЎзА мухбири).

ҚИЗИЛ БЕДА ҲИСОБИГА

Марҳамат районига қарашли Ильич номидаги жамоа хўжалиги чорвадорлари бир ярим йилга етадиган озуқа тайёрлашга бел боғладилар. Бунда қизил беда етиштириш жуда қўл келади. Ижарачи Иброҳимжон Охунов 12 гектар ерда тажриба тариқасида шу экинни парваришламоқда. Ундан гектар бошига 250 центнергача хашак олиш мумкин. Кўкат ҳолида берилган қизил беда сигир сутини кўпайтиради. Уни йил давомида етти марта ўриб олиш мумкин.

(ЎзА мухбири).

• *Мулоҳаза*

КИШИ ҲУРМАТИ ЎЗ ҚЎЛИДА

Мен яқинда хизмат юзасидан Самарқанд шаҳрига бориб келдим. Бу азим шаҳардаги ҳаёт қисқа фурсатда ўзгарганининг гувоҳи бўлдим. Деярли барча хотин-қизлардан тортиб, ёш йигитларгача шарқона кийинган. Бошларидаги дўппи ва рўмоллар ўзгача таассурот уйғотди менда. Четдан қараган одам уларни ҳеч ҳам шаҳар халқи демайди.

Дўконларнинг ҳам кўпчилиги шарқона безатилган. Нон дўкони сотувчиси билан суҳбатимиз соз келди. У киши тил муаммолари ҳақида куюниб гапирар экан:

— Мен эронийман. Шу шаҳарда туғилиб ўсганман. Давлатимизга раҳмат, бизларнинг ғамимизни еб тожик мактабларини кўпайтирди. Биз ҳаммамиз ўзбек тилини она тилимиздек яхши биламиз. Айрим дўконлар пештоқига «хлеб» деб ёзилган. Ахир мақсадимиз тил ўрганиш, ўзбек тилининг қадриятларини кўтариш экан, «Нон» деб ёзса қайси одам тушунмайди?

Тўғриси, оддий сотувчи Ҳайдар акадан бу гапларни эшитиб ҳайрон қолдим. Дарҳақиқат, Тошкентда «Маърифат» университети очилганига икки-уч йил бўлган эса, дастлабки йилида ўзбекча билмайдиганлар тилимизни жиддий ўрганишди. Ҳозир эса айрим мансабдор шахслардан бошқаси номигагина ўқиб, ташкилотларига миллионлаб зарар келтиришаяпти. Ҳатто биз ўзбеклар учун араб, форс, турк тилларини ўргатишга ҳам бунчалик кўп пул сарфланмаса керак. Демоқчиманки, ҳар ким, ҳар бир халқ ўзгаларни иззат қилиш билан ҳурматга, биродарликка эришади.

Зикриё ШАРИПОВ, ТошПМИ ўзбек тили кафедраси ўқитувчиси.

ДУГОНАЛАР.

Т. ҲАМРОҚУЛ олган сурат.

• *Табиат—дахлсиздир*

ҚАЙИНЛАР... КИМНИКИ?

УЗУН районидаги Бобомурод Омонов номли колхознинг маданият ва истироҳат боғидаги азамат қайинларни кесиш керак бўлиб қолди. Албатта, ўтин учун эмас. Раҳбарларнинг фатвоси билан унинг олтмиштаси яхшилаб кесиб олинди. Бундан хабар топган район табиатни муҳофаза қилиш қўмитасининг раиси Хурсан Мирзаев ишни район прокуратурасига оширди. Аммо прокуратурадаги ўртоқлар бу ҳаракатда биронта қонунга зид келадиган ҳолат тополмадилар.

Ана шундай: прокуратура одамларнинг қотиллари билан биргаликда табиатнинг қотиллари билан ҳам шуғулланади. Ишни кимнинг фойдасига ҳал қилиш... мухбирнинг ваколатига кирмайди. Қайинларнинг қотилини жазолаш ҳам... бир гап бўлар.

Энг муҳими, табиатни муҳофаза қилишга журъат қиладиган одамлар бор. Шунинг ўзи катта гап. Вақти келиб, прокурорлар ҳам табиат муҳофазаси учун оёққа турар! Фақат улар Тожикистон алюмин заводининг чиқиндиларидан шафқатсизларча ифлосланаётган бу ҳудудда ҳар бир гиёҳ инсон учун хизмат қилишини эсдан чиқаришмаса бўлгани.

Т. РАЗЗОҚ, «Халқ сўзи»нинг мухбири.

ЭҲТИРОМ ЭЪТИРОФИ

ЕЗЁВОН районидаги «Целинник» чорвачилик давлат хўжалигига Шароф Рашидов номи берилди.

ҚУВА районидаги «Анор» совхозига кираверишда азим чинор кўкка бўй чўзиб туради. Уни хўжаликка асос солинган йили Ш. Рашидов ўтқазган, хўжаликни оёққа турғазишга бош-қош бўлганди. Ҳозирги кунда хўжалик нафақат вилоятда, балки республикада ҳам машҳурдир. Энди қирдаги бу жамоа ҳам Шароф Рашидов номидаги «Анор» давлат хўжалиги деб аталадиган бўлди.

С. НАБИЕВ.

БОЛАЛАР КЕЛАЖАГИГА МАСЪУЛЛИК

1 ИЮЛЬ КУНИ «ОРОЛ БОЛАЛАРИГА ЁРДАМ ЖАМҒАРМАСИ» ТАШАББУСИ БИЛАН АМУДАРЁ ЎЗАНИ БЎЙЛАБ ОРОЛ ДЕНГИЗИГАЧА ЭКОЛОГИК ЭКСПЕДИЦИЯ ЙЎЛГА ЧИҚДИ. ЖАМҒАРМА РАИСИ ХЎЖАБОЙ АСҚАРОВГА БИР НЕЧА САВОЛ БИЛАН МУРОЖААТ ҚИЛДИК.

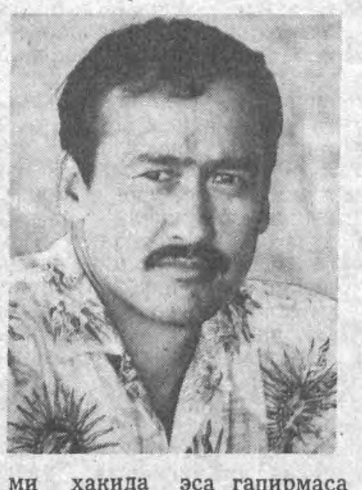

МУХБИР: Аввало айтингчи, бу жамғарманинг ташкил қилинишига асосий сабаб нима?

Х. АСҚАРОВ: Ўзингизга маълумки, Оролбўйи минтақаларида яшаётган халқларнинг турмуш шароитлари йилдан-йилга ночорлашиб бормоқда. Бунга Орол денгизи сувининг пасайиб бораётгани, экологик вазият ғоят даражада нобоплиги сабаб бўлмоқда. Бу ерда аҳоли ўртасида турли хил касалликларнинг тарқалиши бошқа регионларга нисбатан анча юқори ўринда. Расмий маълумотларга қараганда, Ўзбекистонда ҳар йили 6 минг чақалоқ ақли заиф бўлиб туғилади, 13 ёшгача бўлган болаларнинг бўйи бошқа минтақалар (масалан Россия)даги болаларникидан 11 см паст экан. Яна бир далил: Оролбўйида яшовчи 97 фоиз одам носоғлом. Болалар ўлими ҳақида эса гапирмаса ҳам бўлади.

Хуллас, биз ушбу далилларга асосланиб, қолаверса, аҳволни ўз кўзимиз билан кўриб турганимиз учун ҳам ушбу хайрли ишга қўл урдик.

МУХБИР: Тўғрисини айтганда, ҳозир бизда жамғармаларнинг сони ҳаддан ташқари кўпайиб кетди. Одамлар ҳам иқтисодий танглик туфайли жамғармаларга сал ўйлаброқ пул ўтказишмоқда. Демоқчиманки, жамғармангиз халқдан тушган хайрия ҳисобига...

Х. АСҚАРОВ: Йўқ. Ундай эмас. Жамғармамизнинг бошқа жамғармалардан афзаллик томони ҳам шунда. Биз халқдан бир тийин ҳам пул олишни режалаштирганимиз йўқ. Жамғармани «Орол Қўмитаси» ҳузуридаги «Орол тижорат маркази», Санкт-Петербургдан «Темп» фирмаси, Ўзбеккуротстройнинг Зарафшон қурилиши бирлашмаси ва яна бир қанча корхоналар ташкил этишди ва шу йилнинг 8 майида Адлия вазирлиги томонидан 188-сонли қарорга биноан рўйхатга олинди.

Таъсисчилар ҳозирча 10 та фирма ва кичик корхоналардан иборат, уларнинг ҳар бири 50 мингдан пул ўтказишди. Хуллас, биз ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш ҳисобига иш олиб борамиз.

МУХБИР: Энди жамғарманинг мақсадлари ҳақида тўхталиб ўтсангиз.

Х. АСҚАРОВ: Оролбўйида яшовчи болаларни ҳар томонлама ҳимоя қилиш бош мақсадимиздир. Кўз ўнгимизда қанчадан-қанча гўдаклар мажруҳ бўлиб туғилмоқда, таълим-тарбия, даволаш ишлари қониқарсиз аҳволда. Айниқса, Қорақалпоғистоннинг овулларида яшовчи болаларнинг аҳволи ниҳоятда оғир. Биз ўз фарзандларимизни ҳимоя қилмасак, четдан келиб биров улар учун қайғурмайди. Оролбўйидаги болалар шифохоналарига ҳар хил тиббий асбоб-ускуналар етказишда ёрдам бериш, ёз ойларида Оролбўйи болаларини турли шаҳарлардаги лагерларга, санаторийларга юбориш, ногирон ва бошқа турдаги касал болаларни ҳар қандай вазиятда ҳам ихтисослашган шифохоналарда даволанишига кўмак бериш каби ишлар билан шуғулланамиз. Буларга сарф-ҳаражатлар жамғармамиз ҳисобидан бўлади. Ҳа, дарвоқе, яна бир нарса: Оролбўйи минтақаларидаги болалар уйларини ҳам оталиққа олмоқчимиз.

МУХБИР: Яхши ниятларингиз амалга ошсин.

Рустам ҒОФУР ёзиб олди.

ЭЪЛОН

Жамғарма банки

ҲИСОБ-КИТОБНИНГ ҚУЛАЙ УСУЛИДАН ФОЙДАЛАНИНГ!

Ўзбекистон жамғарма банки республика аҳолисига ҳисоб чеклари ва чек дафтарчаларидан тобора кенг фойдаланишни тавсия этиб, улар ҳисоб-китоб қилишнинг қулай ҳамда энг мақбул усулари эканлигини таъкидлайди.

Бу Сизни кўп миқдорда нақд пул олиб юриш ташвишидан халос этади.

Ҳисоб чеклари ва чек дафтарчаларидаги чеклар орқали сотиб олинган ҳар қандай буюм ёки кўрсатилган хизмат учун ҳисоб-китоб қилишингиз, темир йўл, ҳаво транспортининг кира ҳақини, юк ташиш ҳақини тўлашингиз мумкин.

Агар Сизга нақд пул керак бўлиб қолса, республика Жамғарма банкининг исталган муассасасида чекларингизни алмаштириб олиш ҳуқуқига эгасиз.

Мабодо ҳисоб чекини ёки чек дафтарчасини йўқотиб қўйсангиз, унчалик азият чекмасангиз ҳам бўлади. Чунки Сиз нақд пулни эмас, балки унинг ўрнини босувчи қоғозларни йўқотган бўласиз.

Нақд пулни сақлаш билан боғлиқ қийинчилик ва ташвишларни бемалол Жамғарма банки зиммасига юклашингиз мумкин.

Нақд пулсиз ҳисоб-китоб замонавий кишининг иш услубидир.

ЎЗБЕКИСТОН ЖАМҒАРМА БАНКИ.

• *Ҳажвиётимиз тарихидан*

КЎНГИЛ РАҒБАТ СЕЗГАНМИКИН...

Бу пайровларни менга раҳматли Саттор Ярашев берган эдилар. «Сен матбуотга яқин одамсан. Менда қолиб нима бўлади. Одамлар ўқисин», дегандилар.

У пайтларда замон сал нозик эди: ҳамма нарсани бериб бўлмасди. Айниқса «Марусахон»нику яқинлатиб кўргин эди: балога қолардинг. Ҳатто Сибирда чириб кетишинг ҳам ҳеч гап эмасди.

Уларни ўқиб баъзан ўйлаб қоламан: бурун яшаш қийин бўлса ҳам одамлар бир-бирлари билан ҳазиллашишга вақт топишган экан. Ёки кўнгил шунга рағбат сездимикан. Одамлар шу йўл билан таскин топишгандир, балки.

Бир куни кексароқ киши йўлда гап қотиб қолди: «Илгари қаерда бўлма ҳангома сен билан бирга юрарди. Шунга ҳам қирон келдими дейман-а...» Бугун хотира сифатида ота айтган ўша ҳангомалардан биттасини муштарийларга тортиқ қилаяпмиз. Раҳматли Саттор аканинг айтганларига қараганда, у биринчи марта эълон қилинмоқда. Унинг тарихи шундай бўлган экан: Етим Бобожонов гарчи ўзи ҳайдолмаса-да қарз-ҳавола қилиб фалон пулга машина сотиб олади. Бахтга қарши машина бузуқ чиқади. Буни эшитган Ғафур Ғуломга «худо беради». Улфатлар билан Етим Бобожоновникига бориб ҳамароғини ичиб, ҳам пайров қилишади.

Иккинчи пайровга Ҳабибий домланинг ити сабабчи бўлган: мушукдай келадиган ит бир йўла учта туққан. Андижонлик шоирлар уни ҳам дарров пайров қилишади.

Исмат ХУДОЁР.

Ғ. ҒУЛОМ:
Етим, уйингга муборак машинаи барзу,
Чиқарма қўлдан уни ҳаргиз эҳтиром қила қол.
А. СОБИР:
Қилич кўтарганича қиш келур жадал айлаб,
Фанерми, тўлми топиб тепасига том қила қол.
САЙФИЙ:
Уғил-қизинг етишиб, ҳовли жой етишмаса гар,
Ичини олти бўлиб тўрт томонини ром қила қол.
ҲАБИБИЙ:
Иссиқ ҳаёт кечириш истасанг дарича қуриб,
Матур турар жойини қиш учун макон қила қол.
Ғ. ҒУЛОМ:
Ва ёки икки бўлиб ярмини участка қилиб,
Узум экиб ярмига, узун ишком қила қол.
А. СОБИР:
Палос етишмаса уйларга брезинни қирқиб
Беш-ўнта шолча билан икки-уч гилам қила қол.
САЙФИЙ:
Беш-олти пар калиш уйга керак, бир уста топиб,
Камирни дошга солиб қайнатиб қиём қила қол.
ҲАБИБИЙ:
Гудоги қуббасини томга қўй қилиб карнай,
Аёғи калпушини бош ювишга жом қила қол.
Ғ. ҒУЛОМ:
Бўкурса сигнали говмиш билан ҳамоҳанг бўлиб,
Сигир шохига тақиб янги интизом қила қол.
А. СОБИР:
Балонларига тери қоплаб айла чирманда,
Усул тутиб музика ичра зеру бан қила қол.
Ғ. ҒУЛОМ:
Йигирма мингча сабил кетди, бу сабил кетидан
Садоғами сарф этиб икки юз грамм қила қол.
ҲАБИБИЙ:
Машинанома машинанг каби чўзилмасдан
Ҳазилга тан беру олқиш билан салом қила қол.
САЙФИЙ:
Буюк умид ила ётган йўлингда юрмаса ҳам,
Ичида бир кеча бўл, уйқуни ҳаром қила қол.
Ғ. ҒУЛОМ:
Шу диду фаҳму фаросат билан харид эттинг,
Фозил отингга тахаллусни кўр Ғулом қила қол.
А. СОБИР:
Муқимий бирла чақар ўртаси узоқ эмас,
Машинага қара-ю сўнг яёв хиром қила қол.
ҲАБИБИЙ:
Олишда ишламай олди бу пишмаган калла,
Сотишда ҳам шу бўлур пишмас энди хом қила қол.
Ғ. ҒУЛОМ:
Гоҳи пиёда, гоҳи юр гўзал трамвай ила,
Юриш деган бу бўлур деб шуни давом қила қол.
А. СОБИР:
Сигирга мони бериб шипани чиқар уйдан,
Утилга топшир-у ғамдан қутул тамом қила қол.
САЙФИЙ:
Ажойиб ишга ажойиб ёзилди зўр тарих
Жаҳонда ўчмагудек бўлди яхши ном қила қол.
Ғ. ҒУЛОМ:
Ғафур Ғулому, Ҳабибию, Сайфию, Собир
На маслаҳатни деди шунга эҳтимол қила қол.
1948 йил.

* * *

УЛФАТ:
Бир хушхабар эшитдим, сизга жаҳон туғибди,
Яъни гўзал итингиз Марусахон туғибди.
АНИСИЙ:
Ким кўрса, у кучукни шунча кичик дер эди,
Аста кириб катакка қилмай фиғон туғибди.
УЛФАТ:
Эрта саҳар эшитгач дўстлар бу хушхабарни
Тўй-тўйлашиб келибдур, шовқин-сурон туғибди.
МАҲЖУР:
Ҳарён ҳуриб югурмоқ ёлғиз машаққат эрди
Ёрдамчи ўзга учта, ширин забон туғибди.
САЙФИЙ:
Ўзи мушукча эрди, ҳай-ҳай бу нечук сир
Кап-катта икки қоплон, бир арслон туғибди.
СОБИР:
Бир капани қўриқлаш қасдида тўрт бўлай деб
Ҳар бир устун тагига бир паҳлавон туғибди.
УЛФАТ:
Бўлманг мунаввараш энди ташқарида сигирдан,
Сақлаш учун бир эмас, уч посибон туғибди.
СОБИР:
Уч-тўрт иш узра юрмоқ танҳо қийинлигидан
Картошкабон, бузоқбон ҳам боғибон туғибди.
ХУРРАМ:
Хушшайган ул бузоқни айлаб сигирга таъна,
Чаққону маҳмадона учта фасон туғибди.
Сайфию, Собир, Улфат, Маҳжур, Анисий, Хуррам —
Бу олти шоиру шеър билмам осон туғибди.
1948 йил.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси президиуми жамоаси президиумнинг ижтимоий-гуманитар фанлар бўлими ва академия касаба уюшмаси ходимлари республика комитети вице-президенти, академик Иброҳимжон Искандаровга онаси **Жамолой НОСИРОВАнинг** вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Тошкент темир йўл муҳандислари олий илмгоҳи, чизмачилик ва чизма геометрия кафедраси жамоаси республикада хизмат кўрсатган фан арбоби, жумҳурият миқёсидаги нафақахўр, профессор **Раҳим ХОРУНОВнинг** вафот этганлиги муносабати билан унинг оила аъзоларига чуқур ҳамдардлик билдиради.

Ўзбекистон Республикаси касаба уюшмаларининг маданият маркази жамоаси Ўзбекистон Республикаси Касаба уюшмасининг раиси Б. Алламуродовга онаси **Зайнаб ДОНАЕВАнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон енгил саноат ходимлари касаба уюшмаси Марказий қўмитаси Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси кенгашининг раиси Б. Алламуродовга онаси **Зайнаб ДОНАЕВАнинг** вафоти муносабати билан унга чуқур таъзия изҳор қилади.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

● ТЕЛЕФОНЛАР:
маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс: 64608. Буюртма Г—197.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси.

Бош муҳаррир Анвар ЖУРАБОЕВ.

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Карим БАҲРИЕВ, Эсирғап БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ, Зоҳид НОРМУҲАММЕДОВ, Ҳабибулла ОЛИМЖОНОВ (бош муҳаррирнинг биринчи ўринбосари), Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Абдукарим РАҲИМБЕРДИЕВ (бош муҳаррир ўринбосари, «Халқ сўзи»), Қулаҳмад РИЗАЕВ, Эркин САМАНДАР, Азим СУЮН, Александр ТЮРИКОВ (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Александр УЛИЧКИН (масъул котиб, «Народное слово»), Муҳтарама УЛУҒОВА (бош муҳаррир ўринбосари, «Халқ сўзи»), Раим ФАРҲОДИЙ, Шавкат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Сандаҳрор ҒУЛОМОВ.

● МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Ленинград кўчаси, 19-уй.

● Таҳририятга ҳажми 7 қоғоздан ошган материаллар қабул қилинмайди. Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.